

Mesura de govern

Sumant aliances:

Barcelona, ciutat lliure de violències masclistes

Novembre del 2019

Índex

PRESENTACIÓ	3
JUSTIFICACIÓ	4
DIAGNÒSTIC	4
VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA PARELLA I L'EXPARELLA	6
VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT FAMILIAR, SOCIAL I COMUNITARI	7
VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT LABORAL	8
VIOLÈNCIA MASCLISTA EN LA INFÀNCIA	8
ANTECEDENTS	12
OBJECTIUS GENERALS	15
LÍNIES DE TREBALL I ACTUACIONS PREVISTES	15
1. ALIANCES DE CIUTAT PER UNA BARCELONA LLIURE DE VIOLÈNCIES MASCLISTES	15
1.1 <i>Augmentar la implicació ciutadana en el rebuig de les violències masclistes</i>	16
1.2 <i>Col·laborar amb el sector comercial per visibilitzar el rebuig de les violències masclistes i promoure la igualtat</i>	17
1.3 <i>Garantir una mobilitat lliure de les dones en el transport públic</i>	18
1.4 <i>Promoure un oci nocturn lliure, respectuós i sense agressions i assetjament sexual</i>	19
1.5 <i>Fer possible un espai públic inclusiu i que promogui la llibertat de les dones</i>	21
1.6 <i>Ampliar les aliances per impulsar l'educació sexual i afectiva i transformar els models de feminitat i masculinitat amb referents més plurals, diversos i igualitaris</i>	23
1.7 <i>Implicar l'àmbit laboral en la lluita contra l'assetjament sexual i per raó de sexe</i>	26
2. MILLORA DE LA DETECCIÓ, L'ATENCIÓ I LA RECUPERACIÓ DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES	29
2.1 <i>Impulsar la coordinació de tots els serveis implicats per combatre les violències masclistes</i> 30	30
2.2 <i>Reforçar i consolidar els serveis d'atenció</i>	30
2.3 <i>Revisar i millorar l'atenció a les violències sexuals</i>	34
2.4 <i>Abordar les violències masclistes digitals</i>	35
DESPLEGAMENT OPERATIU	39
RECURSOS	39
MECANISMES DE SEGUIMENT	39
CALENDARI	41

PRESENTACIÓ

Aquesta mesura de govern defineix el full de ruta del mandat 2019-2023 en la lluita contra les violències masclistes i estableix les principals línies de treball, objectius i actuacions per desenvolupar els propers quatre anys.

Parteix de la feina feta fins al moment: actualitza, consolida i complementa els objectius i les línies d'actuació plantejades en la Mesura de govern de millora del sistema per l'abordatge integral de les violències masclistes a Barcelona presentada el 2015; en recull les actuacions que van quedar pendents, i en consolida els avenços i les innovacions. Alhora, però, també marca noves prioritats: afegim un focus més específic en la implicació ciutadana per combatre aquesta problemàtica i en la lluita contra les violències sexuals i digitals.

Així, la Mesura de govern, en primer lloc, planteja la necessitat d'**ampliar les aliances en la lluita contra la violència i en la promoció de relacions i referents més igualitaris, lliures i sans**. Impulsada per la potència de les mobilitzacions feministes dels darrers temps, creix cada cop més la preocupació i l'exigència ciutadana al voltant de les violències masclistes, així com la consciència de la necessitat urgent d'abordar les arrels estructurals del problema. Per això, una de les principals línies de treball dels propers anys ha de ser la interpel·lació d'actors diversos a fi de poder generar i articular noves iniciatives i propostes que des de diferents àmbits sumin per construir en positiu un entorn i unes relacions que impulsin la llibertat de les dones i permetin transformar les condicions que afavoreixen la violència per poder deixar-la enrere. Una bona part de la societat ens demana anar més enllà del "No és no" i del rebuig reactiu a la violència per assolir una implicació real de cada cop més sectors, amb accions i responsabilitats concretes, per canviar aquesta situació. És imprescindible avançar cap a un ampli **acord de ciutat per una Barcelona activament antimasclista i compromesa amb la llibertat de les dones**: per això interpel·larem agents socials de tot tipus a fi de generar el canvi cultural i social que necessitem.

El segon gran objectiu de les polítiques contra la violència masclista d'aquest mandat és **la millora del model d'atenció**. En l'anterior es van establir les bases d'uns serveis més potents, de manera que es van augmentar els recursos (es va passar de 4,9 milions d'euros el 2015 a 12,3 el 2019), es van internalitzar els principals serveis d'atenció i es va avaluar el Circuit Barcelona contra la Violència Masclista. En el període 2019-2023 es preveu acabar de consolidar les línies de treball iniciades i alhora obrir-ne algunes de noves. Molt especialment, ens centrarem a millorar el model d'abordatge de les violències sexuals des d'una perspectiva integral, empoderadora, no victimitzadora i no punitiu. De la mà dels serveis, les institucions i les entitats implicades, revisarem els circuits i les coordinacions, les formes d'intervenció, les vies d'entrada i els dispositius de referència, les actuacions de detecció, atenció i recuperació, etcètera, per identificar les necessitats existents i les oportunitats de millora. També posarem el focus en les violències masclistes digitals, sovint invisibilitzades, per construir noves respostes i eines.

JUSTIFICACIÓ

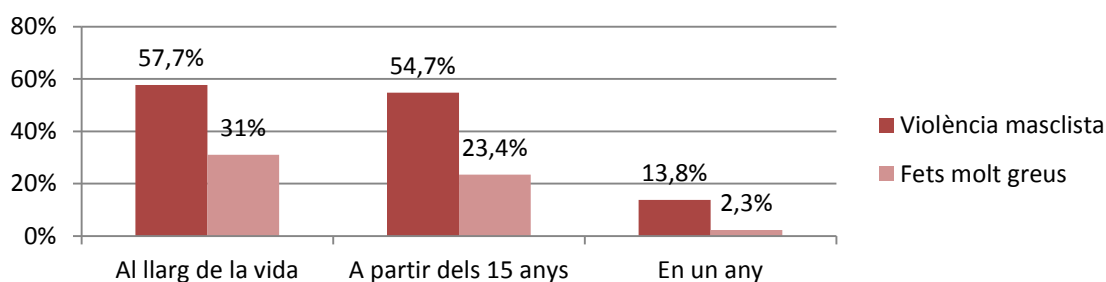
Diagnòstic

Tot i la creixent sensibilització i preocupació ciutadana respecte a les violències masclistes, la realitat és que continua sent un problema molt estès. A Europa, 62 milions de dones han patit violència masclista al llarg de la vida i una de cada tres ha experimentat agressions físiques o sexuals¹. A Catalunya, a principis del novembre ja sumen onze les dones que han estat assassinades el 2019².

Pel que fa a la ciutat de Barcelona, les dades són molt elevades i, en general, solen superar la mitjana catalana.

- Una de cada tres dones de Barcelona, un 31%, ha patit fets de violència masclista molt greus³ al llarg de la seva vida (262.890 dones) i més de la meitat, un 57,7%, unes 489.314 barcelonines, algun tipus de fet o experiència de violència masclista.
- Excloent-ne la infància, és a dir a partir dels 15 anys, un 23,4%, gairebé 1 de cada 4 dones residents a la ciutat, ha patit una victimització per fets molt greus, cosa que suposaria 173.855 dones i augmentaria a més d'1 de cada 2 dones, un 54,7% de barcelonines, 406.404 dones, si s'inclouen altres agressions masclistes de caràcter menys greu.
- En un sol any (2016), s'estima que al voltant de 17.088 barcelonines van patir fets molt greus (2,3%) i 102.530 barcelonines, el 13,8%, algun tipus de violència masclista.

Gràfic. Dones residents a Barcelona que han patit violències masclistes

¹ Segons l'Agència Europea dels Drets Fonamentals (2014).

² Segons dades de l'Observatori de la Igualtat de Gènere fins al tercer trimestre del 2019, a les quals se suma la dona assassinada per la seva parella a finals d'octubre: vuit en l'àmbit de la parella, una en l'àmbit sociocomunitari i dues en l'àmbit familiar. Dues de les dones comptabilitzades el 2019 van ser assassinades durant el 2018, però no s'han identificat com a violència masclista fins al 2019.

³ Els fets molt greus es defineixen a partir de determinats tipus de fets contrastats amb la freqüència amb què es donen: amenaces amb represàlies, emportar-se els fills o les filles sense permís, propostes de millores a canvi de favors sexuals, tocaments amb amenaces o violència, violacions, intents de violació o agressions físiques.

Font: Enquesta catalana de violència masclista. 2016.

Aquesta mesura vol donar resposta a aquesta situació, amb una incidència especial en la prevenció i l'abordatge de les violències més greus.

Així mateix, és important tenir en compte que les violències masclistes (VM) tenen un impacte desigual en diferents col·lectius de dones. Les dades mostren de manera consistent que **l'afectació de la violència masclista és més important en dones que pateixen altres eixos de desigualtat**. Per exemple, la prevalença en dones estrangeres a Barcelona és uns 15 punts més elevada en el cas de la violència viscuda al llarg de la vida, fet que correspondria amb les dificultats estructurals principals amb què es troben i que sovint s'afegeix a altres violències que pateixen a causa de la discriminació o el racisme. La diversitat funcional també constitueix un factor significatiu d'intensificació de la violència: les dones que tenen alguna discapacitat física o psíquica que les limita de manera important han viscut més violència, especialment en l'àmbit de la parella i exparella i en el de la infància⁴. En general, les més afectades —o que tendeixen a reconèixer més la violència— són les dones més joves, de 16 a 29 anys: la seva afectació és més del doble que la mitjana de la ciutat (un 29,4% de les dones joves va patir fets de violència masclista l'any 2016, davant del 13,8% de mitjana). També altres dades, com l'Enquesta de Factors de Risc en l'Escola Secundària (FRESC) del 2016, apunten a aquest problema i assenyalen que un 18,4% de les alumnes de secundària de la ciutat de Barcelona ha patit violència masclista en l'àmbit de la parella l'últim any.

Aquestes diferències en l'afectació de la violència són fruit de la interrelació de les diverses vulnerabilitats que travessen les vides de les dones i necessàriament s'han de tenir en compte a l'hora de dissenyar les respostes públiques a aquest problema. Així mateix, caldrà tenir en compte les problemàtiques i les limitacions específiques amb què es troben diferents col·lectius de dones a l'hora d'accedir als serveis i iniciar processos de recuperació, com per exemple la situació administrativa irregular, les barreres idiomàtiques o culturals, la manca d'accessibilitat o la falta de formació o sensibilitat dels serveis respecte a determinades especificitats, entre altres elements. En definitiva, la incorporació d'una perspectiva interseccional i intercultural en l'abordatge de les violències masclistes continua sent un repte al qual cal donar resposta.

Tot i la persistència d'una violència de tal magnitud que afecta una part molt important de la població de Barcelona, encara **persisteix un nivell de denúncia molt baix**, fet que mostra la important desconfiança que es manté respecte a la capacitat de les institucions públiques per donar resposta a aquesta greu vulneració dels drets. Així, tot i que el 17,4% de les dones que van patir violència en la parella el 2016 considerava que havia patit fets delictius, només ho van denunciar el 0,3%. En l'exparella la violència s'identifica més (59,8% de les dones) i

---

⁴https://interior.gencat.cat/web/.content/home/010_el_departament/publicacions/seguretat/estudis_i_enquestes/enquesta_de_violencia_masclista/Presentacio-EVMC_23_07.pdf

també es denuncia més (20,2%), però encara no se supera una cinquena part de les dones afectades.

En l'assetjament i les agressions sexuals viscudes en l'àmbit social i familiar a partir dels 15 anys, un 57,9% de les dones va identificar les seves vivències com a fets delictius, però només un 5,8% els van denunciar. En la violència patida en la infància, el 42,6% de les dones sí que la va considerar delictiva, un 22,3% no la va reconèixer com a tal en aquell moment però ara sí, i només el 4,2% la va denunciar.

Si ho mirem per àmbits, l'abast de la violència també és molt rellevant.

Violència masclista per part de la parella i l'exparella

Un 37% de les dones residents a Barcelona des dels 15 anys ha patit alguna forma de violència masclista per part de la seva exparella o parella i un 8,6% la va patir durant l'any 2016.

Un 12,8% de les barcelonines amb **parella** ha patit violència masclista en el si de la seva relació actual i un 2,9% ha patit fets molt greus (violacions, intents de violació i agressions físiques). Les formes de violència més comunes són la psicològica (patida per un 11,3% de les dones), l'econòmica (2,1%), la física (1,6%), la sexual (1,5%) i, finalment, la perpetrada vers els fills o filles (0,7%).

El 2016 va patir violència masclista un 6,2% de les dones que es trobaven en una relació de parella. I un 0,9% va patir fets molt greus. La forma de violència més comuna va ser la psicològica (que va afectar el 5,3% de les dones amb parella), seguida de l'econòmica (1,3%), la sexual (0,5%), la física (0,4%) i la perpetrada contra els fills o filles (0,2%). En relació amb l'afectació psicològica d'aquesta violència, un 43,6% de les dones manifesta una afectació entre el 7 i el 10 (en una escala de 0 a 10, on 10 és moltíssim).

Respecte a l'**exparella**, el percentatge puja fins al 43% de les barcelonines que han tingut parella, i fins al 19% l'experiència de fets de violència molt greus. Les formes de violència més comunes són la psicològica (patida per un 39% de dones), la física (14%), l'econòmica (13,3%), la sexual (10,4%) i, finalment, la perpetrada vers els fills o filles (4,1%).

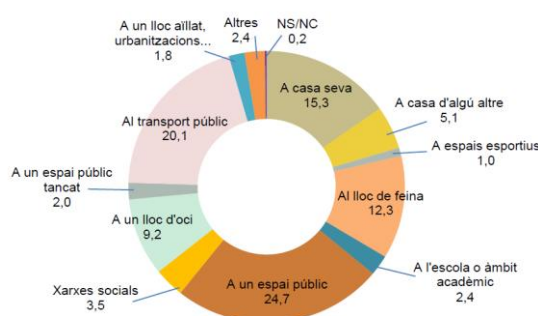
Un 31,4% de les dones que ha patit VM per part de l'exparella, tenia fills o filles o menors convivint amb ella a la llar. Dins d'aquestes llars, el 45,5% de les criatures mai o gairebé mai hi era present durant les agressions, però un 28,8% ho va presenciar moltes vegades i un 23,3%, poques vegades. La violència masclista afectava directament fills i filles i menors en un 22,4% de les llars, de les quals en un 12,1% de casos els i les menors van patir la violència moltes vegades.

El 78,7% de les dones manifesta una afectació psicològica elevada: un 43,8% ha patit un empitjorament econòmic, un 21,2% ha hagut de canviar de lloc de residència, un 20,6% ha patit més aïllament i soledat, un 19% ha reforçat les mesures de seguretat a casa seva, un 16% ha hagut de deixar la feina i un 14,6% ha arribat a estar de baixa a causa d'aquests fets.

Violència masclista en l'àmbit familiar, social i comunitari

Aquest àmbit inclou els **assetjaments i les agressions sexuals** perpetrats per persones conegudes i desconegudes fora de l'àmbit laboral, així com familiars que no siguin la parella.

El 32,7% de les barcelonines a partir dels 15 anys ha patit aquestes situacions (excloent els comentaris, els gestos sexuals i l'exhibicionisme, amb els quals, si els incorporem, s'arriba fins al 56,8% de les dones). En les que ho han patit, destaca l'extensió de les violències més lleus: en un 89,1% dels casos han estat comentaris, gestos sexuals o exhibicionismes i en un 41,8%, tocaments sexuals sense violència; però també trobem que un 26,4% de les víctimes ha patit ciberassetjament (assetjament o missatges no volguts de caire sexual a través de xarxes socials, correu electrònic, mòbil o paper); un 7,5%, intents de violació; un 5,5%, tocaments sexuals amb violència, i un 1,6%, violacions. Els fets es van produir en una multiplicitat de llocs, tot i que predomina l'esfera pública:

En un sol any, el 2016, van ser el 6,8% de les barcelonines les que van patir assetjament o agressions sexuals en aquest àmbit. Si s'inclouen els comentaris, els gestos sexuals i l'exhibicionisme, la xifra puja fins a un 13,9%. Del total, un 76,9% va patir comentaris, gestos sexuals o exhibicionisme i un 31,4%, ciberassetjament; un 22,4% va patir tocaments sexuals sense violència; un 1,4%, tocaments sexuals amb violència; un 0,5%, intents de violació, i un 0,4%, violacions.

Les agressions o els assetjaments patits han tingut conseqüències per a les dones: un 32% de les dones assetjades procura no sortir sola, un 23,7% ha fet canvis en les seves activitats habituals, un 23,5% té més por de sortir i un 17,5% duu un objecte per defensar-se.

Violència masclista en l'àmbit laboral

El 10,2% de les barcelonines que ha treballat ha patit assetjament sexual a la feina en algun moment des dels 15 anys. Els principals assetjadors van ser caps o superiors (el 94,5% de les dones assetjades) o companys de feina (en un 39,5% de les dones assetjades) però també en un 6,9% de casos van ser per part d'un client, un usuari o un pacient.

En un sol any, el 2016, l'1% de les dones que treballaven va patir **assetjament sexual** en l'àmbit laboral, de les quals gairebé la meitat (47%) tenia contracte indefinit; un 25%, temporal; un 26% eren autònomes, i un 2% es trobava en altres situacions laborals.

Més enllà de l'assetjament, també és rellevant assenyalar l'extensió de la **desigualtat i la discriminació per raó de gènere a la feina**: un 16,3% de les barcelonines ocupades va patir discriminació el 2016, ja sigui en els salaris, en els ascensos, en els tipus de tasques encomanades o bé per manca de respecte personal o per la valoració de la feina.

Violència masclista en la infància

L'impacte de la violència masclista en la infància (és a dir, fins als 15 anys d'edat) també és molt elevat. El 27,2% de les dones va viure assetjaments, comentaris i gestos sexuals i exhibicionisme; un 9,3%, tocaments sexuals o l'obligació de veure pornografia o sexe entre persones adultes; el 3%, violacions o intents de violació, i el 3,8%, agressions físiques violentes. En global, un 14% de barcelonines va patir fets de violència molt greus.

El 20,8% de les dones víctimes va patir la violència per part de persones conegudes (un professor, un entrenador, membres de l'església, treballadors de la salut, amics o coneguts de la família, etcètera). El 17,7% per part de familiars (el pare, el padrastre, la parella de la mare, un germà...) i un 16,2% per part de persones desconegudes. La gran majoria de les dones (un 94,8%) no va denunciar els fets, si bé per al 75% d'elles l'afectació psicològica va ser important —entre 7 i 10 en una escala del 0 al 10, on el 10 és moltíssim—.

Violència sexual

La violència sexual és, sens dubte, un tipus de violència molt estesa i l'àmbit respecte al qual la resposta institucional té més mancances. En aquest apartat aprofundirem en aquestes violències, de manera global i independentment de si es donen en la parella, la infància o l'àmbit laboral, social o comunitari.

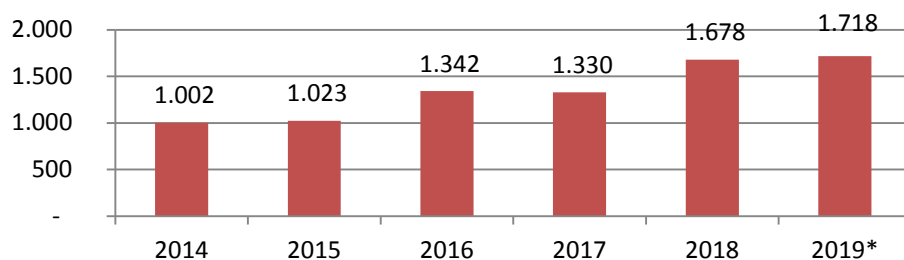
En els darrers temps ha anat augmentant cada cop més la consciència social de la gravetat de la situació i la corresponent exigència de solucions. L'impacte que va suposar el cas de "la Manada" de Pamplona el 2016, entre d'altres que han sortit a la llum pública, l'extensió de moviments virals en xarxes socials com el #MeToo o el #Cuéntalo, amb els quals milers de dones s'han atrevit a relatar les seves experiències de violència sexual, així com les grans mobilitzacions feministes dels darrers temps han portat aquest tema al centre de l'agenda pública i han posat llum a la tendència de silenciar el problema i culpabilitzar-ne les víctimes.

A poc a poc s'ha anat trencant el silenci sobre un problema que **afecta una de cada vuit dones de Catalunya** (mig milió), que ha patit alguna violència sexual greu al llarg de la seva vida⁵. És un problema amb una clara dimensió de gènere: el 90% de les víctimes són dones i el 97% dels agressors són homes (cal tenir en compte que hi ha també un 10% d'homes víctimes per la seva orientació sexual o de gènere⁶), cosa que apunta cap a la necessitat d'incidir en els processos de socialització per reforçar-ne la no-violència i el respecte. És una vulneració de drets, a més, que afecta molt especialment les dones joves: gairebé la meitat de les víctimes que denuncien, el 48%, són menors de 20 anys, i gairebé 3 de cada 4 són dones menors de 30 anys⁷.

Aquesta creixent preocupació ciutadana ha començat a fer emergir una violència que ha estat molt silenciada. Moltes dones s'atreveixen ara a denunciar situacions que abans se sofrien més en privat o en un entorn de proximitat. Ens trobem, doncs, amb un augment sostingut de les denúncies i les atencions a casos de violències sexuals els darrers anys, que se sol vincular a més consciència social sobre el tema. Aquesta és una tendència general: segons les dades oficials del Ministeri de l'Interior, les denúncies per delictes sexuals van créixer un 11,8% el primer semestre del 2019 respecte a l'any anterior. A Catalunya també trobem aquest creixement, tal com mostra el gràfic següent.

Gràfic. Evolució dels delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual a Catalunya

Font: Departament d'Interior. Observatori de la Igualtat de Gènere. * Estimació a partir de les dades del primer semestre del 2019 (la xifra era de 859 delictes).

Tanmateix, **encara hi ha molta violència sexual que queda oculta**, la qual cosa dificulta que moltes persones que en són víctimes puguin veure garantits els seus drets i rebre l'acompanyament i el suport que puguin necessitar. La desconfiança en el sistema judicial en aquest àmbit i la falta de recursos per abordar de forma efectiva la violència és notòria. En aquest sentit, Espanya és un dels països d'Europa on menys es denuncien les violències sexuals. L'augment de les denúncies ens mostra un camí de visibilització, però manca encara molt per tenir un sistema capaç d'abordar les necessitats de les dones que l'han patit sense

⁵ Enquesta de violència masclista de Catalunya, 2016.

⁶ Segons les dades de l'Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (FRA).

⁷ Segons el Departament d'Interior.

revictimitzar-les ni culpabilitzar-les, donar resposta a les agressions i avançar cap a una cultura de la no-violència. Fins al moment, només s'arriba a la punta de l'iceberg.

Per poder dimensionar la magnitud del problema, les dades més properes que tenim són les que ens proporcionen les enquestes. En l'àmbit català, a partir de l'Enquesta de violència masclista podem estimar que aproximadament unes 16.500 dones van patir una violació el 2016⁸, mentre que les denúncies per delictes contra la llibertat sexual van ser 1.342 (les quals, de fet, inclouen també violències sexuals que no es defineixen com a violacions).

Una de les principals barreres perquè emergeixi i sigui atesa la totalitat de les violències sexuals que es donen és la persistència de mites o idees preconcebudes respecte a aquest problema. L'existència d'aquestes idees estereotipades invisibilitza les agressions que se'n desprenen i tendeixen a culpabilitzar les víctimes i eximir els agressors.

En l'imaginari col·lectiu, de manera molt generalitzada, les agressions sexuals s'assimilen a un tipus molt concret de violència: una agressió a mans d'un desconegut, amb alts nivells de força o violència, i que ocorre en un carrer fosc i de nit. Tanmateix, la majoria de casos no corresponen a aquesta situació. Això dificulta que les víctimes parlin o denunciïn, i també que se les cregui, especialment quan la violència és ocasionada per la parella, familiars, amics, companys de feina o altres coneguts, que constitueix, amb diferència, el gruix dels casos. De fet, només el 18,6% de les violacions fora de l'àmbit de la parella són comeses per desconeguts; la resta, més del 80%, són responsabilitat d'homes coneguts per la víctima⁹.

L'Enquesta sobre la percepció social de la violència sexual elaborada per la Delegació del Govern contra la violència de gènere mostra com encara que molt majoritàriament la ciutadania condemna teòricament la violència sexual, en preguntar per determinats tipus de comportaments o actituds, les respostes són més matisades. Per exemple el 48% de la població considera que sovint l'alcohol és la causa de la violació, de manera que així s'eximeix, almenys parcialment, l'agressor.

A la ciutat de Barcelona, l'Enquesta de violència masclista del 2016 també ens permet copsar l'enorme abast d'aquest tipus de violència en les residents: si considerem els fets més greus, és a dir, les violacions, els intents de violació i els tocaments amb amenaces o violència perpetrats per part de parelles, exparelles i no parelles, les dades són altíssimes: un 20,9% de barcelonines ha patit violència sexual greu al llarg de la seva vida, un 13,1% si ho considerem només a partir dels 15 anys, i un 1,1% el darrer any.

La creixent visibilitat del problema ha fet que també hagin augmentat les atencions, que es donen per diferents vies. En l'àmbit sanitari, les dades proporcionades per l'hospital de referència, l'Hospital Clínic de Barcelona, mostren com els darrers anys, i molt especialment el 2018, les atencions han anat creixent de forma significativa, si bé, tot i així, segueixen sent

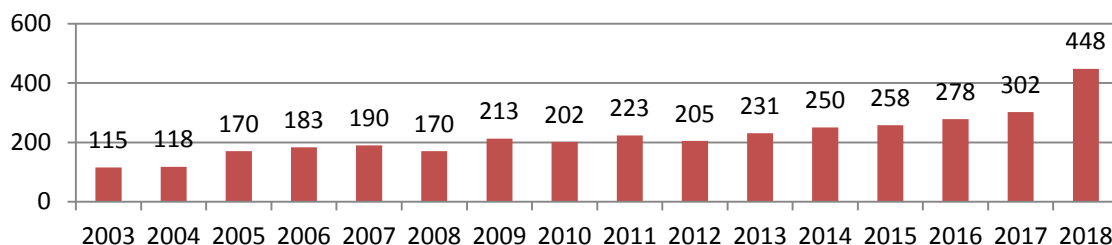
---

⁸ Dada calculada a partir de la població de dones de 15 anys i més proporcionada per l'Idescat.

⁹ Macroenquesta de violència contra la dona, 2015.

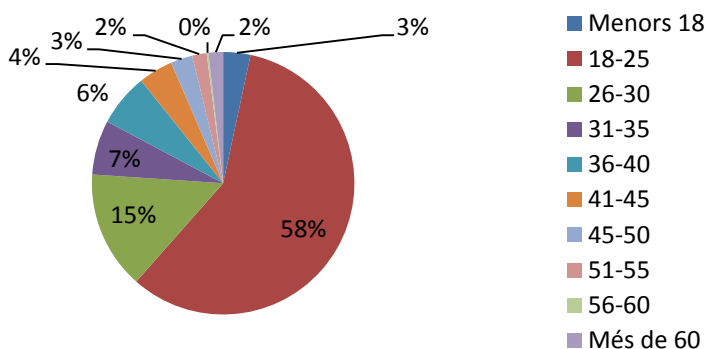
una part petita de les violències existents. El 76% de les persones ateses té fins a 30 anys, el 91% són dones i només el 62% fa una denúncia.

Gràfic. Agressions sexuals ateses

Font: Memòria d'urgències de l'Hospital Clínic de Barcelona.

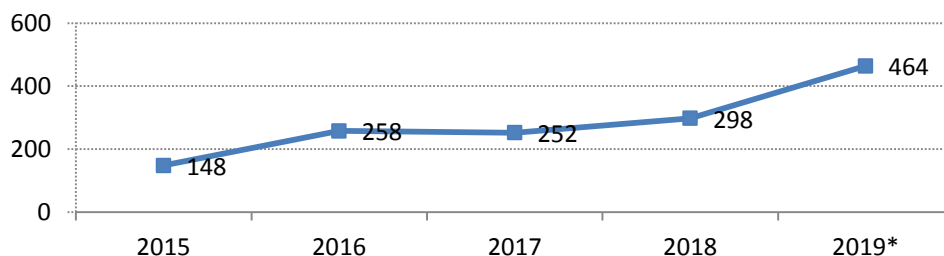
Gràfic. Edat de les persones ateses per agressió sexual

Font: Memòria d'urgències de l'Hospital Clínic de Barcelona.

Des del servei municipal especialitzat d'atenció a les violències masclistes, el Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA), també es duen a terme atencions en violència sexual i també s'ha detectat aquest increment.

Gràfic. Casos detectats al SARA durant el darrer mandat

* La dada del 2019 és una extrapolació dels 232 casos atesos el primer semestre del 2019.

Els motius d'aquest increment sostingut es vinculen al fet que aquesta problemàtica té més visibilitat i se'n fa més debat públic arran del ressò mediàtic de les agressions que hi ha hagut els darrers temps.

Antecedents

Davant d'un problema d'aquesta magnitud, els moviments feministes i les entitats de dones han lluitat durant dècades per visibilitzar i erradicar la violència masclista, així com per aconseguir que s'atengui i s'acompanyi les dones que la viuen i els seus fills i filles. El seu compromís va ser recollit, només en part, des de les administracions públiques a través de la Llei Orgànica 1/2004 de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, que establia el marc general d'abordatge de la violència de gènere en la parella i, en l'àmbit català, per la Llei catalana 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista, que no només recollia l'àmbit de la parella, sinó també el de la família, l'àmbit laboral i el comunitari i la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Aquest compromís legislatiu, tanmateix, no s'ha acompanyat d'un compromís pressupostari ferm i suficient.

Les crítiques creixents davant la falta de mitjans i la necessitat d'adaptar la normativa i les polítiques públiques al Conveni d'Estambul¹⁰ van portar a aprovar el **Pacte d'Estat contra la violència masclista** el 2017, després d'un ampli procés de debat parlamentari que va durar mesos. El Pacte plantejava més de 200 mesures de diferents àmbits per millorar la resposta institucional i social vers la violència masclista, inclosa una dedicació pressupostària específica.

Si bé algunes mesures sí que s'han dut a terme, com ara la devolució de les competències en la matèria a l'àmbit local o el reconeixement de la condició de víctima independentment que s'hagi denunciat per poder accedir a ajudes i serveis, tanmateix, dos anys després, moltes de les mesures claus del Pacte encara s'han de desplegar. En concret, falta concretar com s'ampliarà la consideració de la violència masclista més enllà de la violència exercida en el marc d'una relació de parella, la revisió del règim de visites dels i les menors amb pares denunciats o condemnats, el reforçament dels continguts curriculars relacionats amb la igualtat o la violència, l'obligatorietat de l'educació sexual en totes les etapes educatives o la millora de la detecció del risc que eviti la gran diferència que hi ha entre els jutjats a l'hora de concedir ordres de protecció¹¹, l'augment de la dotació dels equips psicosocials dels jutjats que avaluen els i les menors o les actuacions orientades a la violència sexual, entre d'altres.

Des de l'Ajuntament de Barcelona, els darrers anys s'ha augmentat progressivament el compromís per a l'erradicació de les violències masclistes, que s'ha traslladat en un augment progressiu del pressupost i els serveis. Aquest impuls ha estat especialment significatiu en l'anterior mandat, en què es va desplegar la **Mesura de govern de millora del sistema per l'abordatge integral de les violències masclistes a Barcelona** del 2015, que preveia 48

---

¹⁰ Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència envers les dones i la violència domèstica ratificat per Espanya el 2014.

¹¹ Segons dades del CGPJ (2010-2018), la taxa de denegació varia molt notablement: la província de Barcelona encapçala aquesta taxa, ja que denega un 61,8% de les sol·licituds, fet que contrasta amb els casos d'Almeria, Granada, Sòria o Burgos, on se n'accepten més del 90%.

mesures per enfortir el sistema de detecció, atenció, recuperació i prevenció de les violències masclistes a la ciutat. Al llarg del mandat 2015-2019 es va avançar, entre altres assoliments, en¹²:

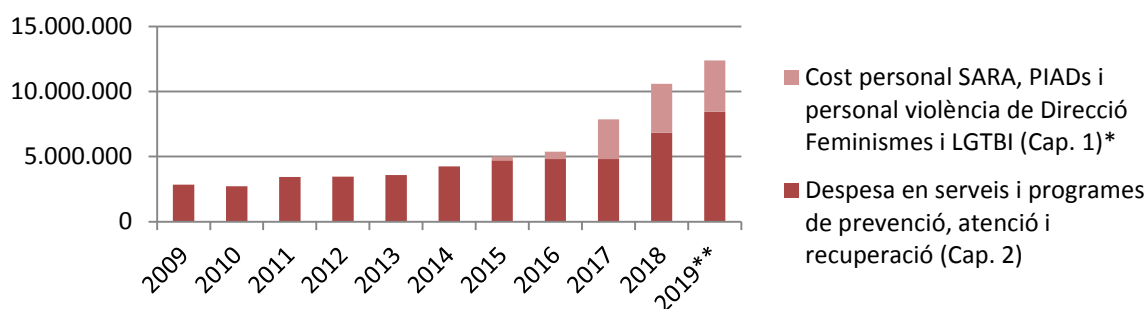
- La **internalització de la gestió dels PIAD i del SARA**, així com l'**ampliació dels equips** d'ambdós serveis. En el cas dels PIAD, això es va concretar en augments significatius de la dotació de personal i en l'ampliació del servei d'assessorament jurídic, mentre que en el cas del SARA van sumar 12 professionals noves a l'equip de 27 persones anterior.
- Es va **reforçar el SAH** gairebé doblant el nombre d'hores setmanals dedicades (de 192 el 2018 a 397 el 2019) i se'n va ampliar la intervenció en la prevenció de les violències masclistes i la promoció de models de masculinitats més igualitaris.
- Es van **duplicar les places d'acollida i allotjament** dels diferents dispositius municipals, que van passar de 104 el 2015 a 204 al final del 2018.
- Es va **crear la Unitat d'atenció a les persones en situació de Tràfic d'Éssers Humans** (UTEH) i el model d'abordatge d'aquesta problemàtica, tot prestant atenció integral (psicològica, social i jurídica) a víctimes, sigui quina en sigui la finalitat (explotació sexual, tràfic d'òrgans, mendicitat, etcètera) i assessorant les entitats socials i professionals que ho requereixen.
- Es va impulsar la prevenció de les violències masclistes a la ciutat, definint un **Pla estratègic contra el sexisme**, un full de ruta per al període 2017-2022 que desplejava el marc d'actuació relatiu a la transformació del sistema de creences que hi ha a la base de les violències masclistes.
- L'actualització del **protocol d'actuació de la Guàrdia Urbana de Barcelona** en relació amb les violències masclistes i la realització de formació a tota la plantilla, així com la realització de formacions sobre violències masclistes a diferents serveis municipals.
- La millora del coneixement de l'afectació de la violència masclista a Barcelona mitjançant la realització de l'**Enquesta de violència masclista**, representativa en l'àmbit de districte, així com la incorporació de preguntes específiques en enquestes sectorials i la realització d'estudis sobre aspectes concrets de rellevància.

Així, **l'evolució de la despesa en polítiques municipals d'abordatge de les violències masclistes ha augmentat ininterrompudament des de l'any 2010**, i actualment es dedica un pressupost de 12.378.427 € en prevenció, detecció, atenció i recuperació.

---

¹² Vegeu l'informe annex de seguiment de la Mesura de govern del 2015 per a més informació.

Gràfic. Evolució de la despesa en polítiques municipals d'abordatge de les violències masclistes¹³

* Per als anys 2009-2014 no es compta amb el cost del personal. Cap. 1 dedicat a la violència masclista.

** Previsió de despesa a data de novembre del 2019. Inclou els serveis i els programes impulsats per la Direcció de Feminismes i LGTBI així com altres programes finançats per altres unitats en el marc del Pla estratègic contra el sexisme.

Aquesta mesura de govern s'ha elaborat a partir de la revisió de documentació rellevant¹⁴ i dels informes de seguiment del grau d'execució i actuacions pendents de la mesura de govern del 2015.

S'ha treballat en l'àmbit intern amb les diferents àrees de l'Ajuntament implicades: l'Àrea de Prevenció i Seguretat; la de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat, i la d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat; les regidories de Salut, Infància, Joventut i Persones Grans, Esports, Comerç, Participació i Mobilitat, i les comissionades de Promoció de l'ocupació i polítiques contra la precarietat i d'Educació, el comissionat de Diàleg intercultural i l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Adicionalment, s'han celebrat sessions de debat i contrast amb els actors institucionals del grup motor del Circuit contra la Violència Masclista de Barcelona i amb el grup de treball sobre violències masclistes del Consell de Dones de Barcelona, així com reunions específiques amb altres agents externs.

¹³ El capítol I correspon a recursos humans propis; el capítol II, a béns corrents i serveis, i el IV, a transferències corrents. L'augment del capítol I correspon a la internalització de PIAD i el SARA i a l'increment del personal de la Direcció de Feminismes dedicat a violències masclistes.

¹⁴ S'han consultat les avaluacions del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista i de les accions de l'Estratègia de salut sexual i reproductiva en matèria d'educació, la *Diagnosi dels recursos d'intervenció en les violències sexuals contra les dones a Barcelona* (Ricondo, coord., 2019), l'estudi sobre *L'abordatge de les violències sexuals a Catalunya* (Antígona i Creació Positiva, 2016), a banda d'altres documents referenciats al llarg de la mesura, així com els indicadors i les dades existents sobre les diferents dimensions de les violències masclistes.

OBJECTIUS GENERALS

A grans trets, els objectius d'aquesta mesura de govern són els següents:

- i. Ampliar les aliances per una Barcelona lliure de violències masclistes, augmentant la sensibilitat i la implicació ciutadana.
- ii. Impulsar sinergies àmplies amb els sectors cultural, educatiu i de salut, entre d'altres, per incidir en l'arrel de les violències masclistes transformant els imaginaris del sexe i el gènere per avançar cap a referents basats en la llibertat, el respecte i la diversitat.
- iii. Fer un pas més en la millora de la coordinació i els serveis existents d'atenció a les violències masclistes, potenciant la capacitat de donar resposta a la diversitat per raó d'edat, origen o orientació sexual, entre altres elements.
- iv. Definir, de manera conjunta entre els serveis municipals, les entitats i les administracions públiques implicades, un model integral d'abordatge de les violències sexuals que respongui a l'amplitud i la gradació de les violències sexuals existents i parteixi d'una perspectiva empoderadora i no victimitzadora.

Aquests objectius es desenvolupen en dos grans àmbits d'actuació: la promoció d'aliances i la millora de l'atenció.

LÍNIES DE TREBALL I ACTUACIONS PREVISTES

---

1. Aliances de ciutat per una Barcelona lliure de violències masclistes

La centralitat que té el problema de la violència a l'actualitat és sens dubte el fruit de dècades de lluita del moviment feminista i de dones, que s'han dedicat a visibilitzar, denunciar i exigir respostes a les institucions i també generar solucions pròpies per cobrir les mancances existents. Gràcies a la constància d'entitats i col·lectius organitzats tenim actualment millors eines institucionals i una àmplia conscienciació ciutadana sobre la gravetat d'aquesta problemàtica. Els darrers anys, a més, les mobilitzacions al voltant del 8 de març i el 25 de novembre han mostrat la potència del moviment, la seva transversalitat i la seva àmplia penetració social. Cada cop més, entitats i agents socials de tot tipus s'han implicat i es comprometen amb aquest tema des del seu àmbit d'acció. Recollint aquesta sensibilitat, la campanya #BCNantimasclista del darrer mandat va significar un pas molt rellevant per fer visible el rebuig de la violència a tota la ciutat i aconseguir que tota la ciutadania pogués mostrar el seu suport a aquest objectiu.

Per als propers quatre anys es vol estimular encara més aquesta implicació ciutadana. Es pretén continuar incidint en el debat ciutadà sobre la violència, consolidar les línies de col·laboració iniciades i posar en marxa nous instruments específics que permetin no només

ampliar aquesta sensibilitat, sinó també articular en els agents socials clau respostes concretes i adaptades a diferents àmbits a fi de detectar, atendre i estendre la lluita contra la violència masclista. També es preveu impulsar el canvi cultural necessari per prevenir el sexisme i transformar els imaginaris de la masculinitat i la feminitat cap a referents més lliures i igualitaris. Amb aquesta línia de treball, per tant, s'aborden els objectius 1 i 2.

1.1 Augmentar la implicació ciutadana en el rebuig de les violències masclistes

A banda de Consell de les Dones de Barcelona, principal espai institucional de participació i interlocució amb el moviment associatiu feminista i de dones de la ciutat i on es debaten les qüestions rellevants en matèria d'igualtat de gènere, el principal instrument en l'àmbit de ciutat que fa operatiu el compromís ciutadà en la lluita contra les violències masclistes és l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones.

Aquest acord va néixer el 2002 recollint les recomanacions del I Congrés de les Dones de Barcelona i amb l'impuls del Consell de les Dones de Barcelona. Per mitjà de l'adhesió a l'Acord ciutadà d'empreses, institucions, associacions i persones a títol individual, l'Ajuntament de Barcelona impulsa activitats de sensibilització i prevenció. S'hi han adherit gairebé 800 entitats de tot tipus, si bé la majoria d'elles resten inactives, raó per la qual l'Acord ha anat perdent capacitat de mobilització i articulació. Alhora, la gran evolució de la sensibilitat social i feminista de bona part de la ciutadania i l'aprofundiment i l'ampliació de les estratègies impulsades per l'Àrea de Feminismes i LGTBI els darrers temps fan necessari revisar i actualitzar aquesta eina.

Altres instruments bàsics per arribar a la ciutadania que s'han desplegat són les campanyes comunicatives desplegades per l'Ajuntament i els premis del 8 de març i del 25 de novembre, així com els mecanismes de suport i col·laboració amb les entitats i els col·lectius feministes i de dones.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 1.1.1 Actualització de l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones, redefinint-ne els objectius, continguts, funcions i abast, a fi d'adaptar-lo a les noves demandes i reptes, reforçar-ne el caràcter estratègic i transformador i incorporar-hi una mirada interseccional.
- 1.1.2 Revisió i difusió dels premis del 8 de març i del 25 de novembre perquè tinguin més impacte i visibilitat.
- 1.1.3 Impuls de la imatge pública i les campanyes comunicatives relacionades amb la #BCNAntimasclista, posant especial incidència en la joventut i en la difusió d'informació sobre els serveis disponibles aprofitant les sinergies amb agents socials i equipaments de tot tipus.
- 1.1.4 Continuitat del suport a les entitats i els col·lectius feministes i de dones i impuls de la seva participació en la definició de les estratègies d'intervenció en aquest àmbit.

- 1.1.5 Exploració de noves aliances amb altres sectors en què actualment no es dona col·laboració.

1.2 Col·laborar amb el sector comercial per visibilitzar el rebuig de les violències masclistes i promoure la igualtat

La sensibilització del món comercial i la voluntat de col·laborar en aquest àmbit ha crescut els darrers anys, així com les iniciatives del comerç sobre aquesta temàtica. En el mandat anterior, per exemple, ja es va dur a terme una primera iniciativa de col·laboració amb els comerços de Creu Coberta i del Born en el marc de la campanya #BCNAntimasclista de la setmana del 25 de novembre de 2017, en la qual es va desplegar una campanya conjunta i 160 comerços van col·locar als seus aparadors missatges contra les agressions sexistes.

En aquest mandat es vehicularan vies de cooperació més estables per treballar amb les entitats associatives comercials iniciatives que permetin implicar els comerços de Barcelona en el rebuig de la violència masclista i en la promoció de la igualtat de gènere. D'aquesta manera, podrem donar sortida a la inquietud que tenen molts i moltes comerciants d'implicar-s'hi socialment i alhora realçar l'extens arrelament territorial del comerç i el seu paper fonamental en el teixit comunitari i quotidià dels barris.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 1.2.1 Articulació de la col·laboració del sector comercial en les campanyes de ciutat contra la violència masclista i la igualtat de gènere, implicant-los en la difusió de materials de sensibilització i d'informació sobre serveis i facilitant l'organització d'activitats específiques.
- 1.2.2 Organització d'unes jornades sobre comerç, igualtat de gènere i lluita contra la violència masclista que permetin debatre i visibilitzar les aportacions del comerç en aquests temes, identificar-ne les problemàtiques específiques i definir línies de col·laboració futures, de la mà de les entitats associatives del sector comercial.
- 1.2.3 Establiment d'una carta de compromisos o bones pràctiques del comerç en relació amb la igualtat de gènere i el rebuig de la violència masclista, fomentant l'adhesió dels comerços de la ciutat i la visibilització d'aquest compromís mitjançant un catàleg o altres eines comunicatives. Aquesta carta, que es treballarà conjuntament amb el sector comercial, pot incloure qüestions com ara:
- La visibilització del rebuig de la violència i el seu paper en el teixit comunitari de proximitat com a element clau en la percepció de seguretat als barris.
  - El paper del comerç en el suport de la recuperació de les víctimes de violència treballadores en el sector.
  - Els avenços en la promoció de la igualtat de gènere en l'àmbit comercial.

1.3 Garantir una mobilitat lliure de les dones en el transport públic

El transport públic és un element bàsic per garantir el dret a la ciutat. En el cas de les dones, que en són les principals usuàries (entre el 60 i el 70% de les persones que en fan un ús intensiu), la mobilitat constitueix un element clau per poder accedir en llibertat als serveis i a la feina i per poder dur a terme el seu projecte de vida. Tanmateix, l'Enquesta de violència masclista del 2016 mostra que, de les dones que en algun moment de la vida han patit assetjament o agressions sexuals fora de l'àmbit de la parella, el 22% ha estat en el transport públic. Si bé estem parlant fonamentalment de violències no greus, es tracta de situacions que poden incidir en la llibertat de mobilitat de les dones. Si entrem en detall, és especialment rellevant l'abast de l'assetjament. Per exemple, els tocaments sexuals sense violència són molt presents: un 42% de les dones diuen que en algun moment n'han patit. El contacte físic no sol·licitat i no desitjat, les mirades, paraules o gestos ofensius, els seguiments intimidatoris, entre altres situacions, són comportaments que malauradament es donen i que s'han de poder detectar, atendre i evitar.

En l'anterior mandat ja es va començar a treballar en aquest àmbit amb una primera campanya de comunicació per mostrar el rebuig de les actituds masclistes en el transport públic, que es va emmarcar en el projecte "Viatja amb Karma", que TMB desenvolupa des del 2017 per assenyalar conductes i actituds incíviques i poc respectuoses. També es van posar en marxa iniciatives per millorar la percepció de seguretat de les dones i la seva mobilitat a la nit, un dels moments més complicats. Es va desplegar de manera pilot el servei de baixada a demanda del bus nocturn per part de l'AMB en dues línies interurbanes, que va mostrar que ofereix una millora qualitativa del servei i aconsegueix mantenir els temps de recorregut.

Ara farem un pas més enllà per aconseguir més capacitat de detecció, reacció i atenció davant d'aquest problema, perquè el transport públic garanteixi la seguretat i la mobilitat de totes les dones a tota la ciutat¹⁵. Per això, treballarem per un servei més proactiu a l'hora de detectar i afrontar situacions potencialment perilloses o incòmodes i per atendre els casos que es puguin produir. Per aconseguir-ho, es durà a terme un treball conjunt amb el sector i els seus agents per concretar quines són les problemàtiques principals i quines són les formes d'actuació i prevenció més efectives per augmentar la qualitat del servei.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 1.3.1 Millora de la informació disponible sobre l'abast i les característiques de les agressions i l'assetjament sexual en el transport públic duent a terme un estudi específic o afegint preguntes concretes en les enquestes de valoració dels serveis existents.
- 1.3.2 Definició d'un protocol de prevenció, detecció i intervenció d'agressions i assetjament sexual a les dones en el transport públic de manera conjunta amb la Regidoria de Mobilitat, TMB i la Tinència de Seguretat i Prevenció, i implantació d'aquest protocol

---

¹⁵ Paral·lelament, també s'abordaran les agressions i l'assetjament LGTBI-fòbic en el transport, tenint en compte les seves característiques específiques.

amb l'acompanyament de formació, assessorament o les eines que es considerin necessàries perquè tingui èxit.

- 1.3.3 Campanya de comunicació en el transport públic que destaquï el compromís dels serveis amb la igualtat de gènere i que animi la ciutadania a col·laborar per garantir un tracte respectuós per a tothom.
- 1.3.4 Implicació del sector del taxi en la visibilització d'aquesta problemàtica i exploració de col·laboracions per realçar-ne i vehicular-ne el paper per contribuir en la mobilitat lliure i segura de les dones per la ciutat, especialment en horari nocturn.
- 1.3.5 Col·laboració amb l'AMB per a l'extensió del programa pilot de parades a demanda del bus nocturn que ja s'aplica a alguns autobusos de l'àrea metropolitana.

1.4 Promoure un oci nocturn lliure, respectuós i sense agressions i assetjament sexual

Durant el darrer mandat es va iniciar una línia específica d'intervenció en el camp de l'oci nocturn, tant en locals privats com a l'espai públic, per poder garantir el dret de les dones i les persones amb sexualitats no normatives a gaudir de la festa, la nit i la cultura.

Les dades ens mostren que, de les dones que han patit agressions o assetjaments sexuals, el 9,2% ho va patir en un local d'oci (bar, discoteca, *pub*...). Pel que fa a les violències més lleus, un percentatge important es va donar en aquests espais: s'hi va produir el 29,3% dels tocaments sexuals amb violència i el 31% dels tocaments sense violència. Respecte a les violències sexuals més greus, si bé el pes és significatiu, l'oci nocturn no és l'àmbit on més es donen. Tanmateix, coincideixen altres factors específics de vulnerabilitat (consum d'alcohol, drogues...) i un entorn de llibertat i experimentació que fa que sigui un espai on és important intervenir.

- D'una banda, es va desenvolupar una eina específica de col·laboració amb els agents del sector de la música i l'oci nocturn privat per prevenir, detectar i intervenir en l'assetjament sexual i per raó de gènere: el **protocol "No callem"**. Aquest es va construir col·laborativament amb el sector i fins al moment ha permès implicar fins a 36 espais (discoteques, sales de concerts, festivals de música i equipaments), formant-ne el personal, fomentant el coneixement de la normativa i proporcionant-los directrius de prevenció i actuació. En el cas dels festivals, ha implicat la incorporació d'estands antimasclistes com un servei més del mateix acte.
- D'altra banda, es van desplegar **estands antimasclistes** i personal itinerant a les festes majors de Barcelona (festes de la Mercè, de Santa Eulàlia i també en 62 festes de barri durant el 2019, en coordinació amb els districtes, les associacions feministes i entitats veïnals). També es va instal·lar un estand durant els mesos d'estiu en una zona de gran concentració de locals d'oci com és el front marítim. Amb aquests dispositius s'impulsa la informació i la sensibilització sobre la problemàtica de la violència masclista i els serveis existents i, si escau, es proporciona atenció especialitzada a les persones que han patit assetjament o agressions sexuals en el moment de la festa o al llarg de la vida.

Aquestes iniciatives han permès arribar als perfils de persones més joves, que són les que més pateixen la violència sexual, i, en canvi, les que menys accedeixen als serveis existents. Només en el període d'estiu del 2019 (sumant l'estand del front marítim i els dispositius de la Mercè) s'ha arribat a més de 10.000 persones, la major part d'elles menors de 25 anys, a la vegada que s'ha arribat a tota la ciutat dotant d'estands i dispositius un gran nombre de festes de barri (un total de 62 al llarg del 2019).

De cara als propers quatre anys es preveu consolidar i reforçar la intervenció en aquest camp de l'oci nocturn, incorporant nous agents i revisant, millorant i harmonitzant els criteris d'actuació.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 1.4.1 Avaluació i ampliació del programa "No callem" per arribar a més espais d'oci privat adherits i millorar les eines de comunicació.
- 1.4.2 Definició d'un protocol o d'una guia de ciutat per a la prevenció, la detecció, la intervenció i la comunicació contra les agressions i els assetjaments sexuals en les activitats d'oci en l'espai públic que defineixi els circuits i els mecanismes de coordinació entre diferents agents (cossos de seguretat, seguretat privada i control d'accés, estands, entitats o serveis organitzadors de les activitats, serveis de salut o emergència, altres operadors, etcètera).
- 1.4.3 Harmonització del model de servei d'estand o dispositiu antimasclista en el marc de processos comunitaris vinculats a les festes majors en l'espai públic, que unifiqui els objectius i les funcions del servei, el protocol de coordinació i derivació, les funcions i els perfils dels professionals d'atenció, la formació i els criteris de comunicació, seguiment i avaluació, que elaborarem en coordinació amb els districtes i incorporant-hi les conclusions de l'avaluació duta a terme el 2018.
- 1.4.4 Desplegament d'estands o dispositius antimasclistes de caràcter comunitari en les festes vinculades a les diferents comunitats migrants de la ciutat en col·laboració amb les entitats i les associacions impulsores.
- 1.4.5 Desplegament d'un model itinerant d'estands mòbils amb capacitat d'incidència en diferents zones d'oci de la ciutat i on, a banda de l'atenció i la sensibilització, es puguin dur a terme activitats de promoció de l'educació sexual i les relacions lliures, igualitàries i respectuoses.
- 1.4.6 Vinculació de les iniciatives d'intervenció en l'oci nocturn amb els serveis de joventut i l'alumnat de secundària de la ciutat.
- 1.4.7 Definició de plans d'acció per espais amb molta concentració d'oci nocturn de la ciutat, incorporant intervencions d'urbanisme amb mirada de gènere, l'establiment de protocols específics de coordinació de tots els agents implicats (cossos policials, seguretat privada i control d'accés, serveis d'atenció, estands, etcètera), la formació en assetjament sexual i per raó de sexe als locals d'oci amb la col·laboració dels establiments i la implantació d'actuacions de prevenció, detecció i atenció a les violències sexuals. Es començarà desplegant un pla pilot a la zona del front marítim.

1.5 Fer possible un espai públic inclusiu i que promogui la llibertat de les dones

Per aconseguir una ciutat més justa, igualitària, sense barreres i segura per a tothom la mirada feminista és fonamental, així com comptar sistemàticament amb la veu de les dones a l'hora de dissenyar la ciutat, tenint-ne en compte les necessitats, els recorreguts i les preferències.

El 2017 es va elaborar la mesura de govern “**Urbanisme amb perspectiva de gènere**”, que incloïa un paquet d'actuacions per integrar aquesta mirada en les polítiques urbanístiques i els processos de reurbanització. En aquest marc, s'ha impulsat l'aplicació de criteris de transversalitat de gènere en grans projectes de transformació, com la pacificació de la Meridiana, la nova xarxa de bus, les superilles i el Pla de barris, mitjançant metodologies com, entre d'altres, les marxés exploratòries per analitzar a peu de carrer les problemàtiques i les necessitats de millora (11 realitzades en diversos punts de la ciutat amb 173 dones participants). També es van desenvolupar eines específiques com el **Manual d'urbanisme de la vida quotidiana**, on es feien operatius amb més detall els criteris de transversalitat, o l'**aplicació BCN Antimasclista**, que permet conèixer millor les agressions i els assetjaments sexuals o sexistes que tenen lloc a l'espai públic, el transport i els espais d'oci de Barcelona, per aconseguir més eficàcia en la prevenció i la detecció de casos i que també proporciona un sistema de geolocalització per comunicar de manera confidencial i anònima les situacions patides. Totes aquestes eines s'orienten a construir un espai públic més inclusiu i de més qualitat i a millorar, per tant, el gaudi de l'espai públic i la percepció de seguretat de les dones.

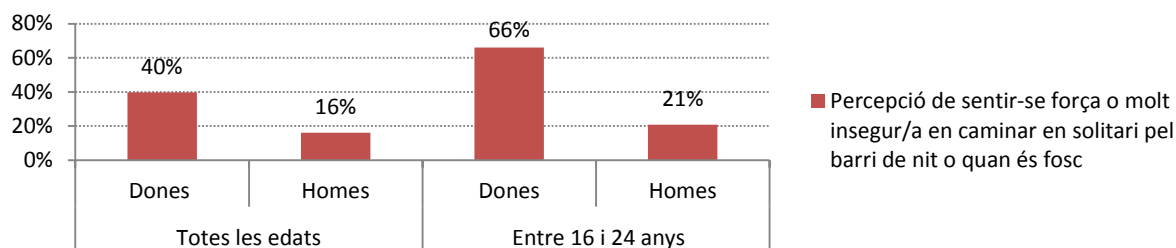
Si bé en termes generals Barcelona és una ciutat molt segura (la vuitena més segura d'Europa pel que fa a la seguretat personal¹⁶) i el 66% del veïnat se sent molt o força segur a l'espai públic¹⁷, en la percepció de seguretat les dones registren sempre, en tots els trams d'edat, valors almenys 20 punts per sota que els homes. Les dades posen de manifest que, en bona part fruit de la socialització de gènere i els imaginaris descrits anteriorment en relació amb la violència, la sensació viscuda de seguretat de les dones a l'espai públic continua sent molt menor que la dels homes, especialment durant la nit o quan és fosc. La percepció és encara més dispar en les franges més joves, i arriba a 41 punts de diferència.

---

¹⁶ Segons el *Safe cities index 2019* de *The Economist*.

¹⁷ Òmnibus municipal del desembre del 2018. A l'hora d'interpretar aquestes dades, cal tenir en compte que la percepció de seguretat és un indicador molt vinculat al debat públic i mediàtic i no només a l'evolució dels delictes i les infraccions. Aquestes xifres s'han de valorar en relació amb un augment general arreu de la ciutat els darrers mesos. Les xifres habituals dels darrers anys eren significativament menors d'acord amb uns nivells de victimització comparativament baixos en el context europeu. El 2017, per exemple, la percepció de seguretat caminant sol o sola pel barri era d'un 26,5% de les dones i d'un 8,7% dels homes.

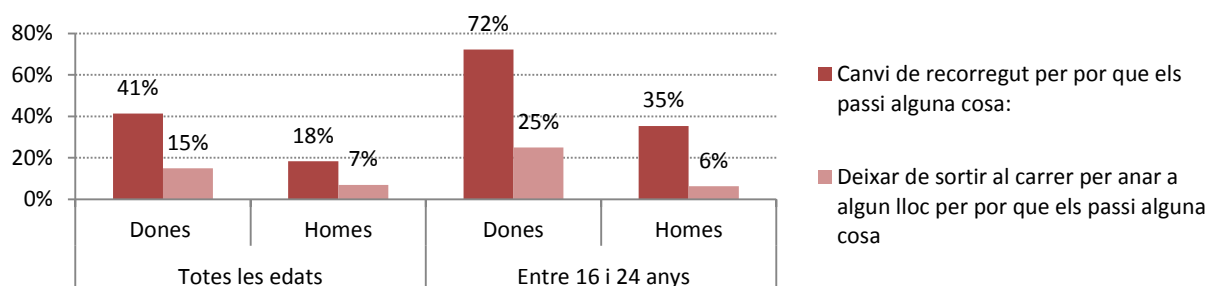
Gràfic. Percepció de seguretat a la nit per sexe i edat

Font: Òmnibus municipal. Desembre del 2018.

En conseqüència, les dones —especialment les més joves— porten a terme un seguit d'estratègies d'autoprotecció que condicionen i limiten la seva capacitat i llibertat de moviment.

Gràfic. Recurs a estratègies d'autoprotecció per sexe i edat

Font: Òmnibus municipal. Desembre del 2018.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 1.5.1 Consolidació de la participació sistemàtica de les dones en el disseny de la ciutat incorporant les seves propostes en els processos de disseny de les reurbanitzacions.
- 1.5.2 Incorporació de millores tècniques i ampliació de la difusió de l'app BCN Antimasclista per augmentar la col·laboració ciutadana en el diagnòstic de l'espai públic.
- 1.5.3 Mapatge de la ciutat en termes d'autonomia de les dones i definició i desplegament d'intervencions específiques de millora de l'espai públic en zones on la percepció d'inseguretat de les dones és més acusada, com ara els polígons industrials (mitjançant el projecte Poligoneres); les zones amb concentració d'oci nocturn, com ara el front marítim, o les zones on es fan activitats esportives (pistes, recorreguts de *running*, etcètera). Aquestes intervencions de millora han de poder revisar la il·luminació, la mobilitat i l'accessibilitat, entre altres qüestions que es detectin com a rellevants en cada cas.

1.6 Ampliar les aliances per impulsar l'educació sexual i afectiva i transformar els models de feminitat i masculinitat amb referents més plurals, diversos i igualitaris

És notori el dèficit històric que arrosseguem pel que fa a l'educació afectiva i sexual, tant en l'àmbit escolar com també per a totes les edats i al mateix debat públic. Així mateix, calen intervencions que no parteixin només del punt de vista de la prevenció de riscos sinó que també incorporin la reflexió crítica sobre els rols de gènere, les relacions igualitàries i la sexualitat com a part de la vivència humana, ja que aquest dèficit constitueix un dels elements que afavoreixen la violència.

En l'àmbit educatiu en concret es constata que, pel que fa a l'educació sexual als centres de Barcelona, predominen les intervencions puntuals i heterogènies (com ara tallers, xerrades, sessions, etcètera) però sense un eix conductor ni sentit de continuïtat¹⁸. No estan incloses al currículum educatiu ni formen part dels projectes de centre. La cobertura és insuficient — només un 34% dels centres participa en els programes específics de l'ASPB— i és molt desigual quant a l'àmbit territorial i entre l'escola pública i la concertada. Destaca també la necessitat d'aplicar criteris de qualitat més elevats i de dotar de més coherència els continguts.

Si bé des de fa anys s'han anat desenvolupant projectes concrets enfocats a aquesta qüestió, en l'anterior mandat es van articular per primera vegada dues estratègies rellevants, dissenyades de manera participada, que reforçaven i integraven en un marc unificat i més potent la intervenció en aquest àmbit:

- El **Pla estratègic de prevenció del sexisme a la ciutat**¹⁹ planejava 49 actuacions en 3 eixos d'intervenció, que s'havien de desenvolupar en el període 2017-2022, per avançar cap a un model d'intervenció preventiu i estructural davant les violències de gènere. Preveia la intervenció en els diversos factors de caràcter estructural i agents de socialització implicats en la reproducció del sexisme: els mitjans de comunicació, els espais públics, les dinàmiques de relació quotidianes o els espais de programació cultural, d'oci o esportius, entre d'altres.
- L'**Estratègia compartida de salut sexual i reproductiva**, impulsada pel Comissionat de Salut com a marc d'actuació conjunt amb els agents institucionals i comunitaris de la ciutat, tenia com a objectiu fomentar la protecció, el respecte i la garantia dels drets sexuals i reproductius. A banda d'actuacions més específicament vinculades a la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia, també incloïa mesures relatives a la violència sexual i l'educació afectiva i sexual.

En el present mandat es preveu donar continuïtat a aquestes dues estratègies desenvolupant més les complicitats amb el sector educatiu, de salut, cultural, social i de comunicació, a fi de

---

¹⁸ Avaluació duta a terme el 2019 per l'Estratègia de salut sexual i reproductiva de la ciutat de Barcelona.

¹⁹ https://ajuntament.barcelona.cat/feminismes-igtbi/sites/default/files/documentacio/p_4.2_estrategia_contra_el_sexisme_cat.pdf

promoure una nova cultura del cos i de les relacions amb perspectiva diversa i interseccional. Es plantejaran tres èmfasis específics:

- a) l'educació afectiva i sexual i l'abordatge de la sexualitat de manera crítica i oberta, reconeixent les sexualitats femenines i promovent l'empoderament de les persones per marcar els propis límits i desenvolupar-se segons els desitjos.
- b) la visibilització d'imaginariis diversos de cossos, identitats i expressions vinculades al gènere i al sexe que superin els estereotips i obrin possibilitats de llibertat per a totes les persones.
- c) els models positius i transformadors de masculinitats.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 1.6.1 Consolidació de la Xarxa d'Escoles per la Igualtat i la no-Discriminació i incorporació de nous centres educatius de tots els trams educatius.
- 1.6.2 Suport als centres educatius de totes les etapes educatives per a la incorporació de pràctiques coeducatives amb perspectiva interseccional, articulant una estratègia *soft* o lenta amb els centres no participants a la Xarxa per fer-hi accions de prevenció, sensibilització i acompanyament. Aquesta estratègia ha d'abastar tant els centres públics com els concertats, l'educació especial i totes les etapes educatives, des de la petita infància en el període 0-3 fins a l'educació postobligatòria.
  - Revisar i potenciar els recursos que hi ha a l'abast dels centres tant en el context de l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones com en altres marcs d'actuació.
  - Difondre, escalar i sistematitzar les iniciatives d'acompanyament, de formació o de difusió de materials de suport dutes a terme en el marc dels districtes o els centres específics (com, per exemple, les guies *Desaprenent. Una mirada feminista a l'etapa de secundària*, impulsada pel Districte de l'Eixample, o *Explica'm un conte. Coeducar en la petita infància a través dels contes*, per part del de Ciutat Vella).
- 1.6.3 Impuls de la incorporació de la mirada de gènere als patis de les escoles públiques de primària de la ciutat en el marc del futur Pla de patis que en preveu la naturalització i la inclusió d'una perspectiva coeducativa i comunitària.
- 1.6.4 Elaboració i difusió d'eines de detecció i abordatge d'assetjaments masclistes i LGTBI-fòbics als centres educatius.
- 1.6.5 Reforç del suport, l'acompanyament i la col·laboració amb les associacions de famílies d'alumnat (AFA) en l'impuls de la coeducació, la prevenció del sexisme i l'educació sexual i afectiva.
- 1.6.6 Desenvolupament de projectes i accions de comunicació que trenquin els estereotips femenins i masculins en l'àmbit de l'esport, l'educació, la cultura o les joguines, entre d'altres, més enllà de l'àmbit escolar.

- 1.6.7 Formació específica en matèria de prevenció del sexisme, diversitat sexual i de gènere i educació sexual i afectiva adreçada a monitores i monitors de l'educació en el lleure, l'esport i l'àmbit socioeducatiu.
- 1.6.8 Desenvolupament de programes d'educació afectiva i sexual a l'àmbit educatiu segons els criteris de qualitat basats en els drets sexuals i reproductius i recollits a la guia acordada per l'Estratègia de salut sexual i reproductiva (ESSIR).
- Extensió progressiva dels programes d'educació afectiva i sexual de l'Agència de Salut Pública de Barcelona fins arribar a cobrir tots els centres educatius de la ciutat i totes les edats.
  - Col·laboració amb el Departament d'Educació en el desplegament de l'educació afectiva i sexual mitjançant el programa "Coeduca't" a la ciutat de Barcelona.
- 1.6.9 Millora del coneixement i les eines per a l'educació sexual i afectiva incorporant una perspectiva interseccional.
- Diagnosi de les formes d'educació sexual d'adolescents i joves per orientar les actuacions en aquest àmbit.
  - Creació i difusió de materials de suport per a l'educació sexual i afectiva i per a la valoració positiva de la diversitat sexual i corporal en col·laboració amb la Regidoria de Salut, l'ASPB, el Comissionat d'Educació i altres agents institucionals implicats.
- 1.6.10 Incorporació de les línies de treball sobre prevenció de violències masclistes i sobre sexualitats en els programes de salut comunitària, de salut mental, en les escoles de salut de les persones grans i les activitats vinculades al món de la diversitat funcional.
- 1.6.11 Impuls d'una setmana anual de les sexualitats, amb activitats i debats sobre el món de la sexualitat, les relacions i el plaer, amb diferents formats i dirigits a públics diversos, com ara joves o persones grans, entre d'altres.
- 1.6.12 Promoció de models positius i transformadors de masculinitat definint una línia d'acció al respecte que integri i vagi més enllà de les iniciatives ja existents.
- Estudi exploratori per identificar bones pràctiques d'altres ciutats en l'àmbit de la transformació de la masculinitat oferint referents més diversos, crítics i igualitaris.
  - Visibilització del paper dels homes en el canvi social i la lluita contra les violències masclistes, mitjançant materials comunicatius i campanyes de comunicació.
  - Desenvolupament d'activitats sobre sexisme, masculinitats i canvi social a equipaments públics, com per exemple els casals de gent gran i els serveis de joventut.
  - Organització de jornades sobre masculinitats i canvi social.

1.7 Implicar l'àmbit laboral en la lluita contra l'assetjament sexual i per raó de sexe

L'assetjament sexual i per raó de sexe a la feina és un dels delictes que menys es reporta. Segons el Ministeri de l'Interior, per exemple, entre el 2012 i el 2018 es van interposar a Espanya només 2.183 denúncies per assetjament sexual. Tanmateix, el baix nivell de denúncies no implica que no se'n produeixin casos. Les dades de l'enquesta, de fet, apunten al fet que, a Barcelona, el 10,2% de les barcelonines que han treballat han patit assetjament sexual a la feina en algun moment al llarg de la vida.

Encara cal fer més esforços per definir i difondre els protocols específics contra aquesta problemàtica i per implantar actuacions en matèria de prevenció (promovent un entorn lliure d'assetjament) i d'abordatge de casos, amb un millor acompanyament de les víctimes.

L'Ajuntament disposa d'un **Protocol per a l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe** per al personal municipal aprovat el 2017. Barcelona Activa, l'agència de desenvolupament local, té també des de l'any 2016 un protocol per prevenir i abordar l'assetjament a la feina, actualment en revisió. Ha aplicat des de l'any 2017 el Pla de formació intern en igualtat de gènere i diversitat i ha impartit, entre d'altres, accions formatives obligatòries per a tota la plantilla en matèria d'igualtat, i ha abordat també l'assetjament a la feina. El resultat d'aquestes formacions va ser el "Decàleg Tolerància Zero a l'assetjament sexual, per raó de sexe i diversitat sexual i de gènere". Una mostra del compromís d'aquesta organització són els diferents reconeixements que ha rebut Barcelona Activa per la seva política d'igualtat de gènere; més recentment se li ha atorgat la Menció Honorífica dels X Premis Corresponsables en relació amb la Formació i Sensibilització interna en Igualtat de Gènere i Diversitat, com a empresa socialment responsable i en el marc de l'ODS: Igualtat de Gènere.

No obstant això, en el conjunt de l'Ajuntament es detecta encara la necessitat de més institucionalització, especialment en els organismes autònoms i els ens públics municipals, i molta més difusió entre la plantilla perquè es conegui i es compti amb més eines per prevenir, detectar i resoldre aquest assetjament.

De cara a les empreses de la ciutat també s'han impulsat mesures per abordar aquesta problemàtica en el marc de les iniciatives desplegades per promoure la igualtat de gènere en l'àmbit laboral, com ara el Servei d'Assessorament per la Igualtat, que es troba a l'Oficina d'Atenció a les Empreses de Barcelona Activa i que desenvolupa la seva tasca conjuntament amb el Departament de Transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Barcelona. Fins ara ha assessorat 31 empreses. Aquest servei ofereix, entre d'altres, formació especialitzada en matèria d'assetjament sexual i per raó de sexe tant en format presencial com en línia. Des de la Direcció de Serveis a les Empreses també s'ofereix el programa "Empreses Responsables de Barcelona", amb l'objectiu d'integrar la responsabilitat social com a estratègia d'empresa, que inclou, entre d'altres, els àmbits laboral i social, en el marc dels quals es tracten aspectes com la igualtat d'oportunitats i la gestió de la diversitat; la conciliació de la vida laboral, familiar i personal; la seguretat; la salut, i el benestar en el treball, entre d'altres. L'**Equitest** és una eina municipal en línia de diagnosi en temes d'igualtat a l'abast de les empreses que

contempla també l'assetjament sexual i per raó de sexe com a àmbit de treball. Des de la seva presentació el març del 2019, l'han fet servir prop de 350 empreses.

Així mateix, l'Ajuntament de Barcelona compta amb diverses clàusules de gènere per al foment d'una contractació pública equitativa i de qualitat. D'aquesta manera, totes les empreses contractades han de tenir un protocol o mesures de prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe en coordinació amb el mateix protocol de l'Ajuntament.

De cara als propers anys es consolidaran les actuacions en aquestes dues línies de treball, interna i externa, alhora que es desenvoluparan actuacions específicament destinades a sectors especialment vulnerables a aquestes violències, com ara el sector de la neteja, de la llar i de les cures. Aquests són sectors on s'estima que la incidència de l'assetjament sexual pot arribar a ser molt elevada i que són gairebé totalment feminitzats, amb condicions laborals molt precàries o sense protecció pública i on hi ha un gran pes de les dones migrants, moltes d'elles en situació irregular, fet que aporta també una vulnerabilitat afegida ²⁰.

ACTUACIONS CONCRETES:

1.7.1 Consolidació de les eines contra l'assetjament sexual i per raó de gènere a l'Ajuntament de Barcelona, d'acord amb el que planteja el futur Pla d'Igualtat 2019-2023 de l'Ajuntament de Barcelona.

- Reforç de la formació i la difusió del protocol intern d'assetjament sexual i per raó de sexe de l'Ajuntament de Barcelona i valoració del seu correcte funcionament.
- Promoció de la realització de protocols a la resta d'empreses públiques municipals i suport a la seva aplicació i efectivitat.
- Incorporació de mecanismes per detectar i monitorar els casos d'assetjament en el cas dels serveis municipals proveïts de forma externa.

1.7.2 Impuls d'actuacions per acompanyar les empreses de la ciutat en l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe mitjançant informació i formació.

1.7.3 Promoció del coneixement i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe des dels dispositius municipals d'orientació i defensa dels drets laborals.

1.7.4 Impuls per a la creació d'un grup de treball local amb tots els agents implicats i experts en la matèria (Ajuntament i empreses públiques, Justícia, Inspecció de treball, sindicats, patronals, etcètera) per promoure el coneixement dels casos, la interdisciplinarietat, el treball transversal i l'obtenció de dades i indicadors sobre l'assetjament sexual i per raó de sexe en l'entorn laboral a la ciutat.

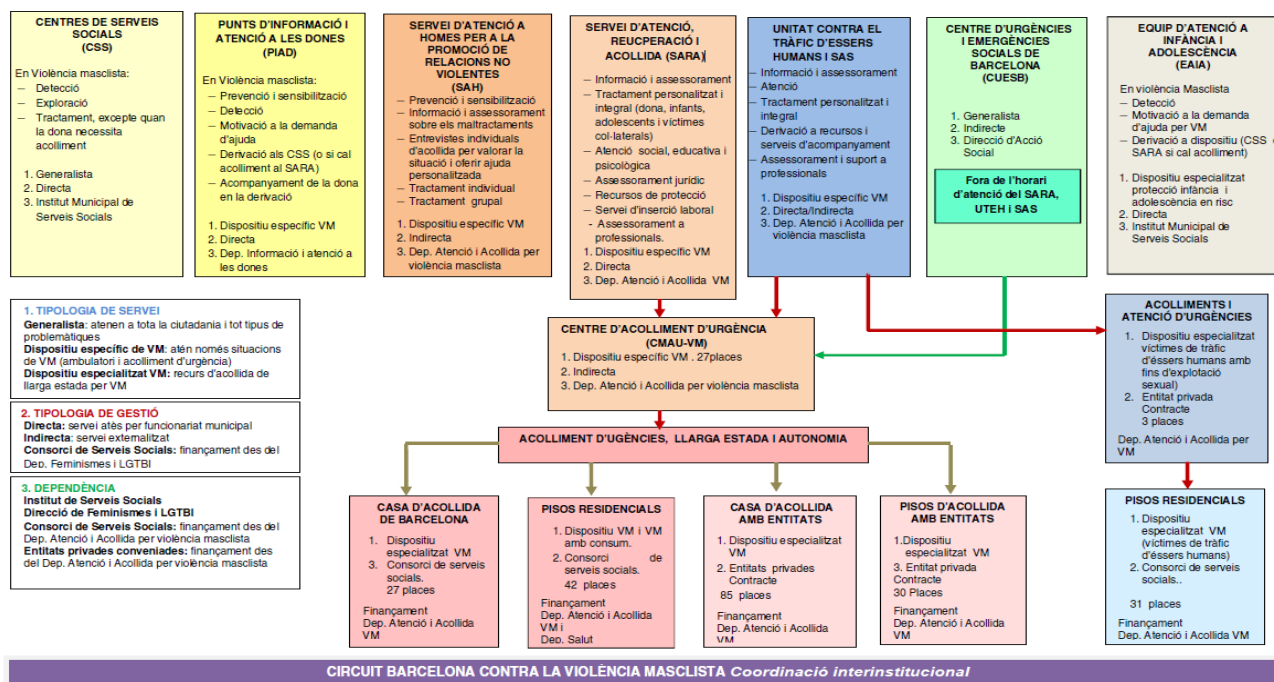
²⁰ Investigacions dutes a terme apunten que un 41% de les treballadores enquestades afirmen haver estat objecte de grolleries (insinuacions, proposicions o comentaris de caràcter sexual); un 28%, haver estat objecte de tocaments o d'apropaments excessius; un 10%, haver rebut demandes de relacions sexuals, i un 10% afirma que han abusat sexualment d'elles. També destaquen una tendència a normalitzar situacions que podríem considerar com d'assetjament lleu o fins i tot greu. Bofill, S. i Véliz, N. (2019) *Una violència oculta. Assetjament sexual en dones migrades treballadores de la llar i les cures*. Fundació Josep Irla.

- 1.7.5 Revisió del model de treball de Barcelona Activa en relació amb l'empoderament econòmic, la inserció laboral i la millora de l'ocupabilitat de les dones en situació de violència, incloent-hi les que es troben en irregularitat administrativa. Establiment d'un procés de treball, amb participació de serveis i entitats socials implicades en l'atenció a les dones en situació de violència, per formalitzar i millorar les actuacions enfocades a aquest col·lectiu.
- 1.7.6 Impuls d'actuacions orientades específicament a abordar l'assetjament sexual i per raó de sexe al sector de la neteja, la llar i les cures, en col·laboració amb les entitats de dones organitzades d'aquest sector, l'espai Barcelona Cuida i els dispositius de defensa dels drets laborals municipals:
- Creació d'un protocol per a la detecció, la prevenció i l'actuació davant l'assetjament sexual en aquest sector i impuls de la seva aplicació per part de les empreses contractants.
  - Promoció d'iniciatives d'autocura, identificació de les violències, autodefensa i suport mutu de les mateixes treballadores.

2. Millora de la detecció, l'atenció i la recuperació de les violències masclistes

La prevenció i l'atenció de les violències masclistes, atesa la seva alta prevalença i el seu caràcter estructural, és una tasca on necessàriament intervenen un gran nombre d'actors de diferents caràcters i nivells: serveis especialitzats d'atenció a la violència, serveis sanitaris, serveis socials i d'infància, justícia, cossos policials, serveis educatius i districtes, alhora que nombroses entitats que atenen i acompanyen les dones que pateixen violències i els seus infants.

SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS QUE INTERVENEN EN SITUACIONS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA A LA CIUTAT DE BARCELONA 2019

Per impulsar una resposta integral i multidisciplinària a aquesta problemàtica es compta des del 2001 amb el **Circuit Barcelona contra la Violència Masclista (CVM-BCN)**, on hi ha representants de totes les institucions implicades en l'abordatge de la violència masclista a Barcelona: serveis de salut, serveis socials, justícia, Mossos d'Esquadra, Guàrdia Urbana, Consorci de Serveis Socials de Barcelona, Consorci d'Educació de Barcelona, Institut Català de les Dones i persones referents de les taules territorials del districte. Està impulsat i coliderat per l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci Sanitari de Barcelona. Té com a objectiu articular el treball en xarxa interinstitucional per a la prevenció, la detecció, l'atenció, la recuperació i la reparació de les violències masclistes.

Aquest circuit s'articula en l'àmbit de ciutat, però també a través de **deu circuits territorials** on es coordina a cadascun dels districtes la resposta davant la violència masclista per part de la xarxa de professionals dels serveis de cada territori.

En el moment actual es planteja continuar consolidant el model de Barcelona d'atenció a les violències, desplegant les eines ja iniciades i ampliant-ne l'abast a nous àmbits i actors per seguir potenciant un treball en xarxa eficaç i eficient, i una intervenció coordinada amb objectius i estratègies compartides. Es vol millorar també la capacitat d'atenció a la diversitat per raó d'edat, origen o orientació sexual, entre altres elements. Amb aquesta línia de treball, per tant, s'aborden els objectius 3 i 4 de la Mesura de govern.

2.1 Impulsar la coordinació de tots els serveis implicats per combatre les violències masclistes

En el mandat anterior es va dur a terme una àmplia avaluació del funcionament del Circuit que va permetre identificar les necessitats de millora i començar a desplegar canvis. També es va instituir la Taula Institucional del Circuit per abordar al màxim nivell la coordinació de les institucions implicades, així com altres instàncies de coordinació específiques.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 2.1.1 Definició dels protocols de coordinació, actuació i derivació del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista (diagrama de flux dels diferents serveis de ciutat i de territori) segons les conclusions de l'avaluació duta a terme.
- 2.1.2 Definició del model dels circuits territorials de violència masclista en col·laboració amb els districtes.
- 2.1.3 Incorporació als circuits territorials de violència masclista de les entitats dels consells de dones.
- 2.1.4 Actualització del pla de treball i la formació del Circuit, acordant amb l'ICD la formació inicial a noves professionals del CVM-BCN i a altres que es pugui establir.
- 2.1.5 Millora de l'acollida als nous membres del Circuit mitjançant l'elaboració d'un pla de comunicació (definint mecanismes de circulació de la informació i elaborant una carpeta i la documentació de benvinguda).
- 2.1.6 Millora de la coordinació entre serveis d'atenció i entitats socials implicades en l'atenció de les dones en situació de violència i del coneixement i la comunicació entre les entitats i els circuits.

2.2 Reforçar i consolidar els serveis d'atenció

En el mandat anterior es va fer un pas endavant molt important en la millora i l'ampliació dels serveis especialitzats en violència masclista, ja que es van augmentar en gran mesura els recursos pressupostaris, es van millorar les condicions laborals de treballadores i treballadors i es van crear dispositius i recursos nous.

Els propers quatre anys es continuaran consolidant els serveis de detecció, atenció i recuperació i millorant la capacitat d'atenció a la diversitat per raó d'edat, origen, diversitat funcional o orientació sexual, entre altres elements.

ACTUACIONS CONCRETES:

En general:

- 2.2.1 Reedició, en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, de l'Enquesta de violència masclista.
- 2.2.2 Suport a les entitats socials i als col·lectius feministes en la seva tasca d'atenció i acompanyament a les dones i als infants i adolescents en situacions de violència.

En relació amb els **PIAD**:

- 2.2.3 Pla de millora i manteniment dels equipaments i les zones de treball dels PIAD, prioritzant la cerca de nous locals per als PIAD amb més necessitats d'espai.
- 2.2.4 Anàlisi d'usos del servei per avaluar l'eficàcia i l'eficiència de l'actual distribució territorial i explorar opcions més flexibles que permetin millorar l'atenció i oferir més proximitat.
- 2.2.5 Consolidació dels PIAD com a espais de promoció dels drets de les dones i d'atenció als casos de violència mitjana i lleu.
- 2.2.6 Impuls de l'estratègia comunitària i l'arrelament territorial dels PIAD.
- 2.2.7 Finalització del procés d'avaluació dels riscos psicosocials dels PIAD, desplegat pel Departament de Prevenció de Riscos Laborals de l'Ajuntament.

En relació amb el **SARA**:

- 2.2.8 Consolidació del model de servei del SARA, reforçant-ne i agilitzant-ne la gestió.
- 2.2.9 Actualització dels estàndards d'atenció del servei.
- 2.2.10 Implantació d'un sistema de centre d'atenció telefònica per garantir l'atenció telefònica i la coordinació.
- 2.2.11 Finalització del procés d'avaluació dels riscos psicosocials del SARA, desplegat pel Departament de Prevenció de Riscos Laborals de l'Ajuntament.

En relació amb els **allotjaments**:

- 2.2.12 Ampliació del nombre de pisos municipals d'acolliment per violència masclista, incorporant almenys dues finques noves.
- 2.2.13 Renovació i ampliació de l'acord marc de serveis d'acolliment d'urgència, llarga estada i fase d'autonomia per a dones víctimes de violència masclista i els seus fills i filles, augmentant les places concertades amb entitats especialitzades.
- 2.2.14 Treball amb la Generalitat per compartir la despesa dels dispositius d'acolliment residencials de violència masclista, actualment finançats en el 100% per l'Ajuntament tot i que són de competència autonòmica.

En relació amb el **SAH**:

- 2.2.15 Trasllat del servei SAH a un nou espai.
- 2.2.16 Ampliació de la intervenció del servei en l'àmbit preventiu i de promoció de masculinitats igualitàries, especialment en relació amb la corresponsabilitat en les cures i les accions sobre masculinitats i canvi social.
- 2.2.17 Reforç de l'acompanyament a altres serveis municipals per incorporar el canvi en les nocions de masculinitat en els objectius i les pràctiques d'àmbits com la petita infància, els serveis socials o l'educació.
- 2.2.18 Col·laboració amb els centres de serveis socials per facilitar eines de detecció d'homes que presenten indicadors de violència masclista i estratègies per promoure la motivació per al canvi i la vinculació als serveis d'aquests perfils.
- 2.2.19 Elaboració de materials per complementar la intervenció grupal que serveixin per reforçar el compromís i el vincle amb el servei.
- 2.2.20 Desenvolupament d'accions preventives i d'intervenció individual entre el programa "Canviem-ho" i el SAH-Joves, per fer acompanyament a joves en el seu entorn educatiu amb el grup classe i el professorat.

En relació amb el **tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual**:

- 2.2.21 Consolidació del model de gestió de la UTEH.
- 2.2.22 Formació en tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual en els serveis i els actors implicats en la detecció del Tràfic d'Éssers Humans (TEH), tal com planteja el Decret d'alcaldia, de 27 de febrer de 2019, d'aprovació del Protocol de mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de situacions de tràfic d'éssers humans.
- 2.2.23 Impuls i seguiment de la Taula Interinstitucional contra el Tràfic d'Éssers Humans i del Circuit Barcelona contra el Tràfic d'Éssers Humans amb Finalitats d'Explotació Sexual, amb la participació de les diferents institucions i entitats implicades.
- 2.2.24 Dotació de places residencials per a persones víctimes de TEH.

En relació amb la introducció de **millores metodològiques en l'atenció**:

- 2.2.25 Realització d'estudis i avaluacions per a millorar les metodologies d'intervenció.
- 2.2.26 Revisió dels protocols i els models d'acompanyament a les dones per promoure models que en fomentin l'autonomia i reforcin els recursos al seu abast per encarar la seva recuperació i desenvolupar del seu projecte vital.
- 2.2.27 Estudi específic de les necessitats dels Centres de Serveis Socials en el seu desenvolupament de les tasques relacionades amb les violències masclistes per definir-hi millores.
- 2.2.28 Desenvolupament de sinergies amb altres departaments o àrees de l'Ajuntament amb l'objectiu d'acostar els recursos a les dones.

- 2.2.29 Valoració del desplegament del procediment operatiu en matèria de violències masclistes de la Guàrdia Urbana i anàlisi de les millores i les necessitats en formació o altres eines.
- 2.2.30 Establiment d'un diàleg amb la judicatura de Barcelona i els col·legis professionals implicats (l'ICAB —Col·legi de l'Advocacia de Barcelona—, el COPC —Col·legi de Psicologia—, entre d'altres) per promoure la col·laboració per assolir millores en els processos judicials evitant la doble victimització de les dones (revictimització). Obrir espais d'interlocució, coneixement mutu i anàlisi de la situació, així com col·laborar en la formació de l'estament judicial i els operadors jurídics.
- 2.2.31 Exploració de l'abast de l'assetjament sexual de segon ordre (assetjament o agressions que pateixen les persones o entitats que donen suport a les víctimes directes) i les eines existents per combatre'l per plantejar iniciatives dirigides a enfortir el paper actiu de l'entorn i les persones que són testimonis de les violències.

En relació amb la incorporació de la **perspectiva interseccional**:

- 2.2.32 Aprofundiment en la incorporació de la perspectiva intercultural i l'experiència migratòria en l'atenció de les violències masclistes comptant amb la col·laboració dels mateixos col·lectius de dones.
- Definició i implantació de millores, que poden concretar-se en la formació als serveis, la disponibilitat de traducció, els canvis metodològics o la generació de noves eines o estratègies, entre d'altres, per evitar la revictimització i afavorir una atenció integral que en tingui en compte les necessitats i les problemàtiques.
  - Establiment d'accions de sensibilització, difusió dels serveis i coneixement mutu orientades tant a entitats de persones migrades com a les comunitats religioses per promoure el seu paper en el camp de la detecció, el suport i l'acompanyament a dones en situació de violència i copsar-ne la valoració dels serveis existents.
- 2.2.33 Millora de la detecció, el seguiment i l'acompanyament d'infants i adolescents que pateixen violència masclista comptant amb tots els actors clau implicats (escoles, centres oberts o de lleure, entre d'altres).
- 2.2.34 Articulació més estreta dels serveis de violència dirigits a la joventut (PIAD-jove, SARA-jove i SAH-jove) amb els diferents serveis de Joventut, com ara els espais joves, els casals o els punts d'informació, entre d'altres.
- 2.2.35 Revisió dels procediments d'actuació per garantir la detecció i l'atenció dels casos de violència masclista que es produeixen en el col·lectiu de dones grans, en el marc del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista o altres espais de treball rellevants i comptant amb l'assessorament de les entitats de persones grans.
- 2.2.36 Treball amb l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat per revisar que els mecanismes de detecció, atenció i acompanyament incorporin les necessitats específiques d'aquest col·lectiu.

- Augment del coneixement sobre l'especificitat de les violències en les dones amb discapacitat mitjançant la realització d'estudis o anàlisis específiques.
- Proporcionar formació sobre aquesta especificitat als serveis de violència i impulsar actuacions de sensibilització i detecció de les violències masclistes a les entitats de l'àmbit de la diversitat funcional.

2.2.37 Definició d'un model d'abordatge de les violències sexoafectives en persones LGTBI, en col·laboració amb el Centre LGTBI i les entitats.

2.2.38 Seguiment i atenció de les necessitats en atenció de violències masclistes que pateixen les dones que exerceixen la prostitució, en el marc del Circuit contra la Violència Masclista de Barcelona, de la tasca d'atenció que duen a terme les entitats i de les taules de coordinació de districte al voltant de l'abordatge de la violència masclista en aquest col·lectiu.

2.2.39 Identificació de l'afectació específica de la violència masclista en el col·lectiu de dones sense llar i definició de les millores necessàries.

2.3 Revisar i millorar l'atenció a les violències sexuals

A la ciutat de Barcelona hi ha diferents serveis municipals, entitats especialitzades i associacions de dones i feministes que treballen des de fa anys al voltant de les violències sexuals.

Durant aquest mandat s'aprofundirà en la millora del model d'abordatge de les violències sexuals clarificant els circuits de detecció i derivació, els dispositius de referència i les metodologies d'intervenció. Addicionalment, es planteja la necessitat de reforçar els mecanismes d'atenció psicosocial, acompanyament i recuperació des d'una perspectiva empoderadora i no victimitzadora i sempre respectant l'autonomia de les dones i apuntant a una transformació individual i col·lectiva.

L'objectiu serà en primer terme diagnosticar de forma conjunta la situació actual, copsant quins tipus de violències s'estan atenent i de quina manera, per poder definir les potencialitats de què es disposa i les mancances identificades. A partir d'aquí avançaríem cap a un marc conceptual compartit i una millor protocol·lització, coordinació i complementarietat entre els serveis que permeti sumar per abordar la complexitat i l'amplitud de les violències sexuals. Es tindran en consideració les diferents formes que pot prendre aquesta violència, les seves distintes gradacions i manifestacions en diferents franges d'edat, perfils i situacions, així com la inserció d'aquest tipus de violències en el marc més ampli d'un contínuum de violències masclistes dinàmic i arrelat en les desigualtats per raó de gènere.

ACTUACIONS CONCRETES:

2.3.1 Revisió del model de detecció i atenció de les violències sexuals establint de forma clara, consensuada amb els agents i coordinada els circuits de detecció, atenció, derivació i recuperació, els dispositius de referència, les metodologies de treball i els sistemes d'informació i recollida de dades.

- 2.3.2 Establiment d'un servei d'atenció telefònica psicològica i social d'urgències amb horari d'atenció les 24 hores del dia que permeti proporcionar una primera atenció i orientació i, si es considera convenient, es derivi a serveis específics.
- 2.3.3 Impuls de l'atenció i la recuperació de la violència sexual des d'una perspectiva centrada en els processos de recuperació i l'acompanyament basat en l'empoderament individual, relacional i col·lectiu.
- 2.3.4 Millora de la coordinació en l'atenció sanitària a les persones víctimes de violència sexual i col·laboració en l'impuls de la formació específica en l'àmbit de l'atenció primària i de la salut sexual i reproductiva en el marc del CVM-BCN.
- 2.3.5 Desenvolupament d'eines per prevenir els casos de violència masclista on es donen trastorns de salut mental i intervenir-hi.
- 2.3.6 Exploració de criteris de comunicació, visibilització i denúncia de la violència sexual.
- 2.3.7 Formació específica pels equips de violència (SARA, PIAD, Circuit) en violència sexual.
- 2.3.8 Formació especialitzada a la Guàrdia Urbana de Barcelona sobre violències sexuals i protocols de coordinació i intervenció dels cossos de seguretat, seguretat privada i estands antimasclistes, iniciant en els efectius del torn de nit.
- 2.3.9 Definició del model de detecció i abordatge de les violències sexuals en infants i adolescents a partir del procés de treball dut a terme per serveis municipals, institucions i entitats dels àmbits d'infància i adolescència, salut i feminismes.
- Establiment de criteris compartits, mecanismes i eines d'articulació entre dispositius.
  - Implantació de les propostes de millora i les eines de suport definides en el marc d'aquest procés.
  - Formació adreçada a l'equip educatiu de les escoles bressol adherides a la Xarxa d'Escoles per la Igualtat i posteriorment extensió al conjunt d'escoles bressol de la ciutat.
- 2.3.10 Millora de la coordinació, la detecció i l'atenció a la mutilació genital femenina mitjançant la formació a professionals de la salut, els serveis socials i l'educació, consolidant la taula de treball existent a Nou Barris i explorant-ne la capacitat de replicació en altres territoris.

2.4 Abordar les violències masclistes digitals

L'aparició d'internet i les xarxes socials sens dubte ha ampliat en gran mesura les possibilitats de debat, reflexió i acció per al feminisme i la dissidència sexual. Tanmateix, cada cop es fa més evident que no són tan lliures i obertes com inicialment es pensava. Els patrons de violència basada en actituds masclistes i sexistes es traslladen al món digital generant situacions específiques d'abús i agressió sexual i psicològica, aprofitant la immediatesa que ofereix internet.

La violència en línia, si bé *a priori* pot semblar més innòcua, en realitat pot tenir també un impacte vital molt alt pel que fa als aspectes físic, psicològic i emocional. L'entorn digital facilita l'anonimat i la suma d'agressors, fomenta l'augment d'escala, la viralitat i la repetició dels abusos i es pot donar durant les 24 hores, amb situacions on l'assetjament és gairebé permanent i fa gairebé impossible que les persones que la pateixen en desconnectin. La persistència dels continguts a internet, amb el poc desenvolupament del dret a l'oblit actual, també n'allarga els efectes en el temps, revictimitzant potencialment qui l'ha patit.

L'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) pot facilitar i amplificar exponencialment les violències masclistes que es donen fora de línia i agreujar-ne, per tant, l'impacte. Alhora, al món digital es despleguen formes específiques de violències.

En termes generals, es parla de violències en línia, ciberassetjament o *cyberstalking*, que utilitza les noves tecnologies per assetjar, perseguir i controlar una persona, ampliant la intensitat i abast de l'assetjament a tots els àmbits de la vida de la persona afectada. Com a pràctiques concretes, s'han identificat, entre d'altres, les següents agressions amb dimensió de gènere²¹:

- L'assetjament per raó de gènere orientat a insultar, humiliar, avergonyir o minar l'autoestima a partir d'estereotips hostils associats a la condició de dona: titllant-les de putes (*slut-shaming*, culpabilitzant les expressions de sexualitat), grasses (*fat-shaming*), histèriques, lletges, "mal follades", etcètera, així com comentaris cosificadors i denigrants sobre l'aparença física.
- La pornografia no consentida i el *sexpreading*, és a dir, la difusió o publicació de continguts de tipus sexual d'una persona sense el seu consentiment (diferent del *sexting*, en què es comparteixen aquestes imatges de forma lliure i consensuada).
- La *sextorsió*, com a forma d'exercir xantatge o pressió sobre una persona amenaçant de fer públiques imatges o fotos de contingut sexual.
- El *grooming* o ciberassetjament infantil, que es refereix a l'assetjament a un o una menor mitjançant l'ús d'internet, com per exemple fent valer una identitat falsa per establir-hi una relació afectiva, obtenir-ne imatges de contingut sexual o abusar-ne sexualment.
- El *doxing* o publicació sense permís d'informació privada o identificadora (com per exemple el número telefònic, l'adreça o els perfils de les xarxes socials) com a mecanismes d'amenaça o facilitació d'altres agressions fora de línia.
- Les suplantacions o robatoris d'identitat virtual per fer-se passar per una altra persona.
- Els atacs o *hackejats* de comptes a activistes o webs feministes i LGTBI i l'emissió de discursos d'odi al respecte.

---

²¹ Dones Tech (2018) *Kit contra les violències masclistes*, i Departament d'Interior (2019) *Prevenició de les violències sexuals en la gent jove*.

A l'era del *big data*, sorprenentment, hi ha una manca notòria de dades públiques sistemàtiques que dimensionin i monitorin aquestes situacions i en concretin les característiques. Tanmateix, en general, les dades existents assenyalen que la majoria de violències en línia les pateixen, especialment, a la franja d'adolescència i joventut, les dones i les persones amb identitats, expressions de gènere i orientacions sexuals no normatives (que les pateixen tres vegades més que les persones heterosexuales) i, de manera molt pronunciada, les dones migrades, negres o de minories ètniques. També destaca l'agressivitat digital contra determinats perfils públics de dones empoderades (en la política, el periodisme, la cultura, etcètera) i activistes feministes, LGTBI i antiracistes²². Fins i tot sense aquesta dimensió de notorietat, es constata que tant les dones com les persones participants en jocs, xats o xarxes socials amb sobrenoms femenins reben més missatges amenaçadors i amb contingut sexual. La gran majoria d'agressors són homes i en gran part coneguts per les persones afectades —i, en el cas de les dones, majoritàriament són parelles o exparelles—.

En aquest sentit, dades europees apunten que l'11% de les dones ha patit violències per internet (web, correu electrònic o mòbil), de les quals un 21% l'han patit durant més de dos anys,²³ i que el 90% de les víctimes de *sexpredding* són dones²⁴. En l'àmbit estatal, a un 32,5% de les adolescents i joves entre 12 i 24 anys les han tractat de controlar mitjançant el telèfon mòbil i el 20% ha vist que les seves parelles feien servir les seves contrasenyes per supervisar activitats en línia²⁵. Finalment, altres informes apunten que el 60% de les agressions en línia que es reporten no són investigades i només en una de cada tres es genera alguna resposta per part dels proveïdors d'internet o les plataformes virtuals on s'han donat²⁶.

La invisibilització del problema facilita la impunitat i la reiteració de les agressions, ja que es minimitzen i es perceben com a fets puntuals i aïllats. Això dificulta que es prenguin en consideració com a violències sistèmiques, persistents i molt esteses, igual que les violències fora de línia.

A la vegada, no hi ha prou eines específiques per prevenir, detectar i combatre aquestes violències, amb la conseqüència que s'actua molt poc per investigar-les i sancionar-les. De fet, algunes de les iniciatives que s'han dut a terme respecte d'aquest assumpte poden tenir l'efecte contraproductiu de responsabilitzar la víctima i acabar generant autocensura i abandonament dels espais virtuals. La resposta a aquestes agressions planteja també

---

²² Per a més informació, vegeu Vergés, N. (coord.) (2017) *Redes sociales en perspectiva de género: guía para conocer y contrarrestar las violencias de género on-line*. Sevilla: Junta de Andalucía.

²³ Fundamental Rights Agency (2014) *Violence Against Women: An EU-Wide Survey. Main Results Report*.

²⁴ European Institute for Gender Equality (2017) *Cyberviolence against women and girls*.

²⁵ Díaz-Aguado, M. J., Martínez Arias, R., Martínez Babarro, J. (2014) *La evolución de la adolescencia española sobre la igualdad y la prevención de la violencia de género*. Delegación del Gobierno para la Violencia de Género. Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad.

²⁶ ACP (2015) *Exploring corporate and legal remedies for technology-related violence against women 2012-2015*.

qüestions rellevants al voltant de la llibertat d'expressió, la privacitat i la seguretat. Requereix la col·laboració de les plataformes mediàtiques i les xarxes socials, que no tendeixen a reaccionar de manera adequada i ràpida a aquestes situacions, fins i tot quan hi ha reiterades denúncies feministes.

L'abordatge d'aquest tipus de violència implica desplegar actuacions en diferents àmbits: sensibilització i detecció, donar eines de prevenció de riscos i autodefensa (destrucció de material sensible, ús de formes de navegació segura, documentació de l'assetjament, instruccions per tractar amb les plataformes digitals) i enfortir les xarxes i les comunitats ciberfeministes de suport. Tot plegat per combatre la impunitat sense silenciar o limitar la llibertat d'expressió i interacció digital de les dones i col·lectius LGTBI, que han de poder participar lliurement en el debat públic en línia en uns entorns digitals respectuosos i segurs.

Des de l'Ajuntament s'han dut a terme algunes iniciatives en aquest àmbit, com per exemple la xarxa d'acció de l'Acord ciutadà dedicada a la prevenció dels riscos associats a l'ús de les TIC entre els adolescents i joves constituïda l'any 2019, però encara hi falta més impuls. Les iniciatives proposades es duran a terme de manera coordinada.

ACTUACIONS CONCRETES:

- 2.4.1 Generació i difusió de materials divulgatius que recopilin i facin accessible la normativa vigent, els recursos legals i els mecanismes per reportar abusos i els drets existents en relació amb les violències en línia, i que informin sobre les formes d'actuació de les persones afectades i les facilitin.
- 2.4.2 Desplegament d'un programa pilot sobre violències de gènere digitals en el marc del Programa de capacitació digital i democràtica de ciutat, orientat a joves de 14 a 22 anys.
- 2.4.3 Formació i assessorament sobre violències digitals a professionals del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista, els serveis de joventut, els serveis de prevenció, la Guardia Urbana i altres agents rellevants, amb especial focus en els PIAD i el SARA.
- 2.4.4 Impuls d'actuacions per fomentar l'autocura i l'empoderament tecnopolític de les dones, les persones amb sexualitats no normatives i les persones racialitzades, tant en l'àmbit individual com donant suport a comunitats en xarxa que estiguin implicades en les estratègies d'autodefensa col·lectiva.
- 2.4.5 Establiment de recursos tecnològics i digitals específics (a través de l'assessorament jurídic o la formació, entre altres eines) sobre com prevenir i defensar-se tecnològicament en cas d'agressió digital.
- 2.4.6 Suport a la generació d'entorns digitals més segurs i de confiança.
- 2.4.7 Celebració d'una jornada o una trobada específica per visibilitzar l'agressivitat i l'assetjament digital que reben les dones, les persones LGTBI i les activistes antiracistes i crítiques en general i reflexionar-hi.

2.4.8 Desenvolupament d'una campanya de sensibilització sobre les violències de gènere digitals.

DESPLEGAMENT OPERATIU

Recursos

La concreció exacta dels recursos que es destinaran a la Mesura de govern és una tasca complexa.

D'una banda, això és degut al fet que la Mesura té un caràcter estratègic i se'n preveu el desplegament al llarg de tot el mandat, cosa que fa difícil fer un càlcul global en el moment actual.

D'altra banda, però, és degut al fet que compta amb la participació de moltes àrees sectorials i districtes de l'Ajuntament en el desplegament de les actuacions, cosa que afegeix complexitat a l'estimació de despesa total. A mesura que es vagin fent operatives i executant les actuacions, es podrà definir el pressupost amb més detall.

A dia d'avui, estimem que el desplegament de les actuacions previstes en aquesta mesura implicarà una despesa addicional de 2,3 M€. Al llarg del mandat s'anirà actualitzant la previsió pressupostària a mesura que la major concreció de les actuacions permeti arribar a una estimació més exacta. Aquesta informació s'anirà compartint en els successius informes de seguiment.

Mecanismes de seguiment

Les diferents iniciatives previstes a la Mesura de govern es concretaran comptant amb la participació dels agents implicats en cada àmbit sectorial, ja siguin institucions públiques de diferent nivell i competència (amb especial incidència en les institucions participants en el Circuit Barcelona contra la Violència Masclista) com del camp associatiu i ciutadà.

Així mateix, es preveu desenvolupar específicament la col·laboració amb les entitats i els col·lectius feministes i de dones, tant en el marc del Consell de Dones de Barcelona i el seu grup de treball dedicat a les violències masclistes, com establint processos o espais de debat *ad hoc* vinculats al desenvolupament i el seguiment d'actuacions concretes, i en què puguin participar altres agents socials interessats.

Es rendirà comptes de la Mesura de govern a la ciutadania anualment en el marc del Plenari Municipal o les seves comissions, així com en els espais específics de seguiment i participació del Consell de Dones de Barcelona i del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista, amb la periodicitat que s'estableixi. A fi i efecte de facilitar el seguiment i la

participació, es presentarà un primer calendari de desplegament de la Mesura de govern al Grup de treball de violències masclistes del Consell de Dones, per establir conjuntament un pla de col·laboració i seguiment que reculli les prioritats i dinàmiques de treball de les entitats i els col·lectius participants i permeti garantir, no només la transparència, sinó la màxima cooperació en el disseny de les iniciatives implantades.

Calendari

Es presenta a continuació un calendari orientatiu del desplegament de la mesura de govern. Cal tenir en compte que la previsió s'haurà d'anar revisant i actualitzant a mesura que es vagi avançant en la concreció de les actuacions.

CODI	ACTUACIÓ	2020	2021	2022	2023
1. ALIANCES ANTIMASCLISTES					
1.1	Implicació ciutadana				
1.1.1	Actualització de l'Acord Ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones.				
1.1.2	Revisió i difusió dels premis del 8 de març i del 25 de novembre perquè tinguin més impacte i visibilitat.				
1.1.3	Impuls de la imatge pública i les campanyes comunicatives relacionades amb la #BCNAntimasclista.				
1.1.4	Continuïtat del suport a les entitats i els col·lectius feministes i de dones i impuls de la seva participació en la definició de les estratègies d'intervenció en aquest àmbit.				
1.1.5	Exploració de noves aliances amb altres sectors en què actualment no es dona col·laboració.				
1.2	Comerç				
1.2.1	Col·laboració del sector comercial en les campanyes contra la violència masclista i la igualtat de gènere.				
1.2.2	Organització d'unes jornades sobre comerç, igualtat de gènere i lluita contra la violència masclista.				
1.2.3	Establiment, conjuntament amb el sector comercial, d'una carta de compromisos o bones pràctiques del comerç.				
1.3	Mobilitat				
1.3.1	Millora de la informació disponible sobre les agressions i l'assetjament sexual en el transport públic.				
1.3.2	Definició d'un protocol de prevenció, detecció i intervenció d'agressions i assetjament sexual a les dones en el transport públic.				
1.3.3	Campanya de comunicació en el transport públic.				
1.3.4	Implicació del sector del taxi.				
1.3.5	Col·laboració amb l'AMB per a l'ampliació del programa pilot de parades a demanda del bus nocturn.				
1.4	Oci nocturn				
1.4.1	Avaluació i ampliació del programa "No callem".				
1.4.2	Definició d'un protocol o una guia de ciutat per a la prevenció, la detecció, la intervenció i la comunicació				

	contra les agressions i els assetjaments sexuals en l'espai públic.				
1.4.3	Harmonització del model de servei d'estand o dispositiu antimasclista en el marc de processos comunitaris vinculats a les festes majors i les festes populars.				
1.4.4	Desplegament d'estands o dispositius antimasclistes de caràcter comunitari en les festes vinculades a les diferents comunitats migrants de la ciutat.				
1.4.5	Desplegament d'un model itinerant d'estands mòbils antimasclistes.				
1.4.6	Vinculació de les iniciatives d'intervenció en l'oci nocturn amb els serveis de joventut i l'alumnat de secundària de la ciutat.				
1.4.7	Definició de plans d'acció per espais amb molta concentració d'oci nocturn de la ciutat.				
1.5	Espai públic				
1.5.1	Consolidació de la participació sistemàtica de les dones en el disseny de la ciutat.				
1.5.2	Incorporació de millores tècniques i ampliació de la difusió de l'app Barcelona Antimasclista.				
1.5.3	Mapatge de la ciutat en termes d'autonomia de les dones i definició i desplegament d'intervencions específiques de millora de l'espai públic en zones on la percepció d'inseguretat de les dones és més acusada.				
1.6	Educació sexual i nous referents				
1.6.1	Consolidació de la Xarxa d'Escoles per la Igualtat i la no-Discriminació.				
1.6.2	Suport als centres educatius de totes les etapes per a la incorporació de pràctiques coeducatives amb perspectiva interseccional, articulant una estratègia <i>soft</i> amb els centres que no participen en la Xarxa.				
1.6.3	Impuls de la incorporació de la mirada de gènere als patis de les escoles públiques de primària en el marc del futur Pla de patis.				
1.6.4	Elaboració i difusió d'eines de detecció i abordatge d'assetjaments masclistes i LGTBI-fòbics als centres educatius.				
1.6.5	Reforç del suport, l'acompanyament i la col·laboració amb les associacions de famílies d'alumnat (AFA) en l'impuls de la coeducació, la prevenció del sexisme i l'educació sexual i afectiva.				
1.6.6	Desenvolupament de projectes i accions de comunicació que trenquin els estereotips femenins i masculins més enllà de l'àmbit escolar.				
1.6.7	Formació específica en matèria de prevenció del sexisme, diversitat sexual i de gènere i educació sexual i afectiva adreçada a monitores i monitors de l'educació en el lleure, l'esport i l'àmbit socioeducatiu.				
1.6.8	Desenvolupament de programes d'educació afectiva i sexual en l'àmbit educatiu.				
1.6.9	Millora del coneixement i les eines per a l'educació sexual i afectiva incorporant una perspectiva interseccional.				

1.6.10	Incorporació de les línies de treball sobre prevenció de violències masclistes i sobre sexualitats en els programes de salut comunitària, de salut mental, en les escoles de salut de les persones grans i les activitats vinculades al món de la diversitat funcional.				
1.6.11	Impuls d'una setmana anual de les sexualitats, amb activitats i debats sobre el món de la sexualitat.				
1.6.12	Promoció de models positius i transformadors de masculinitat definint una línia d'acció al respecte que integri i vagi més enllà de les iniciatives ja existents.				
1.7	Àmbit laboral				
1.7.1	Consolidació de les eines contra l'assetjament sexual i per raó de gènere a l'Ajuntament de Barcelona.				
1.7.2	Impuls d'actuacions per acompanyar les empreses de la ciutat en l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe mitjançant informació i formació.				
1.7.3	Promoció del coneixement i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe des dels dispositius municipals d'orientació i defensa dels drets laborals.				
1.7.4	Impuls de la creació d'un grup de treball local amb tots els agents implicats i experts en la matèria (per promoure el coneixement dels casos, la interdisciplinarietat, el treball transversal i l'obtenció de dades i indicadors sobre l'assetjament sexual i per raó de sexe en l'entorn laboral a la ciutat).				
1.7.5	Revisió del model de treball de Barcelona Activa en relació amb l'empoderament econòmic, la inserció laboral i la millora de l'ocupabilitat de les dones en situació de violència, incloent-hi les que es troben en irregularitat administrativa.				
1.7.6	Impuls d'actuacions orientades específicament a abordar l'assetjament sexual i per raó de sexe en el sector de la neteja, la llar i les cures.				
MILLORA DE L'ATENCIÓ A LES VIOLÈNCIES MASCLISTES					
2.1	Coordinació				
2.1.1	Definició dels protocols de coordinació, actuació i derivació del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista.				
2.1.2	Definició del model dels circuits territorials de violència masclista en col·laboració amb els districtes.				
2.1.3	Incorporació als circuits territorials de violència masclista de les entitats dels consells de dones.				
2.1.4	Actualització del pla de treball i formació del Circuit.				
2.1.5	Millora de l'acollida als nous membres del Circuit.				
2.1.6	Millora de la coordinació entre serveis d'atenció i entitats socials implicades en l'atenció de les dones.				
2.2	Serveis d'atenció				
2.2.1	Reedició, en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, de l'Enquesta de violència masclista.				
2.2.2	Suport a les entitats socials i als col·lectius feministes en la seva tasca d'atenció a les dones i infants.				

2.2.3	Pla de millora i manteniment dels equipaments i zones de treball dels PIAD.				
2.2.4	Anàlisi d'usos del servei per avaluar l'eficàcia i eficiència de l'actual distribució territorial.				
2.2.5	Consolidació dels PIAD com a espais de promoció dels drets de les dones i d'atenció als casos de violència mitjana i lleu.				
2.2.6	Impuls de l'estratègia comunitària i l'arrelament territorial dels PIAD.				
2.2.7	Finalització del procés d'avaluació dels riscos psicosocials dels PIAD.				
2.2.8	Consolidació del model de servei del SARA, reforçant-ne i agilitzant-ne la gestió.				
2.2.9	Actualització dels estàndards d'atenció del servei.				
2.2.10	Implantació d'un sistema de centre d'atenció telefònica per garantir l'atenció telefònica i la coordinació.				
2.2.11	Finalització del procés d'avaluació dels riscos psicosocials del SARA.				
2.2.12	Ampliació del nombre de pisos municipals d'acolliment per violència masclista.				
2.2.13	Renovació i ampliació de l'Acord marc de serveis d'acolliment d'urgència, llarga estada i fase d'autonomia per a dones víctimes de violència masclista i els seus fills i filles.				
2.2.14	Treball amb la Generalitat per compartir la despesa dels dispositius d'acolliment residencials.				
2.2.15	Trasllat del SAH a un nou espai.				
2.2.16	Ampliació de la intervenció del SAH en l'àmbit preventiu i de promoció de masculinitats igualitàries.				
2.2.17	Reforç de l'acompanyament del SAH a altres serveis municipals per incorporar el canvi en la masculinitat.				
2.2.18	Col·laboració amb els centres de serveis socials per detectar homes amb indicadors de violència masclista.				
2.2.19	Elaboració de materials per complementar la intervenció grupal.				
2.2.20	Desenvolupament d'accions preventives i d'intervenció entre el programa "Canviem-ho" i el SAH-Joves.				
2.2.21	Consolidació del model de gestió de la UTEH.				
2.2.22	Formació en tràfic de persones amb finalitat d'explotació sexual en els serveis i els actors implicats.				
2.2.23	Impuls i seguiment de la Taula Interinstitucional contra el Tràfic d'Éssers Humans i del Circuit Barcelona contra el Tràfic d'Éssers Humans amb Finalitats d'Explotació Sexual.				
2.2.24	Dotació de places residencials per a persones víctimes de TEH.				
2.2.25	Realització d'estudis i avaluacions per a millorar les metodologies d'intervenció.				
2.2.26	Revisió dels protocols i els models d'acompanyament a les dones per promoure models que en fomentin l'autonomia i reforcin els recursos al seu abast per encarar la seva recuperació i desenvolupar del seu projecte vital.				
2.2.27	Estudi específic de les necessitats dels Centres de Serveis Socials en el seu desenvolupament de les tasques relacionades amb les violències masclistes per definir-hi millores.				

2.2.28	Desenvolupament de sinergies amb altres departaments o àrees de l'Ajuntament amb l'objectiu d'acostar els recursos a les dones.				
2.2.29	Valoració del desplegament del procediment operatiu en matèria de violències masclistes de la Guàrdia Urbana i anàlisi de les millores i les necessitats en formació o altres eines.				
2.2.30	Establiment d'un diàleg amb la judicatura de Barcelona i els col·legis professionals implicats per promoure la col·laboració per assolir millores en els processos judicials evitant la doble victimització de les dones (revictimització).				
2.2.31	Exploració de l'abast de l'assetjament sexual de segon ordre (assetjament o agressions que pateixen les persones o entitats que donen suport a les víctimes directes) i les eines existents per combatre'l per plantejar iniciatives dirigides a enfortir el paper actiu de l'entorn i les persones que són testimonis de les violències.				
2.2.32	Aprofundiment en la incorporació de la perspectiva intercultural i l'experiència migratòria en l'atenció de les violències masclistes comptant amb la col·laboració dels mateixos col·lectius de dones.				
2.2.33	Millora de la detecció, el seguiment i l'acompanyament d'infants i adolescents que pateixen violència masclista comptant amb tots els actors clau implicats.				
2.2.34	Articulació més estreta dels serveis de violència dirigits a la joventut (PIAD-jove, SARA-jove i SAH-jove) amb els diferents serveis de Joventut.				
2.2.35	Revisió dels procediments d'actuació per garantir la detecció i l'atenció dels casos de violència masclista que es produeixen en el col·lectiu de dones grans.				
2.2.36	Treball amb l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat per revisar que els mecanismes de detecció, atenció i acompanyament incorporin les necessitats específiques d'aquest col·lectiu.				
2.2.37	Definició d'un model d'abordatge de les violències sexoafectives en persones LGTBI.				
2.2.38	Seguiment i atenció de les necessitats en atenció de violències masclistes que pateixen les dones que exerceixen la prostitució.				
2.2.39	Identificació de l'afectació específica de la violència masclista en el col·lectiu de dones sense llar i definició de les millores necessàries.				
2.3	Violències sexuals				
2.3.1	Revisió del model de detecció i atenció de les violències sexuals.				
2.3.2	Establiment d'un servei d'atenció telefònica psicològica i social d'urgències amb horari d'atenció les 24 hores.				
2.3.3	Impuls de l'atenció i la recuperació de la violència sexual des de l'acompanyament basat en l'empoderament.				
2.3.4	Millora de la coordinació en l'atenció sanitària a les persones víctimes de violència sexual i col·laboració en l'impuls de la formació específica.				

2.3.5	Desenvolupament d'eines per prevenir els casos de violència masclista on es donen trastorns de salut mental i intervenir-hi.				
2.3.6	Exploració de criteris de comunicació, visibilització i denúncia de la violència sexual.				
2.3.7	Formació específica sobre violències sexuals adreçada als equips de violència (SARA, PIAD, Circuit).				
2.3.8	Formació especialitzada a la Guàrdia Urbana sobre violències sexuals i protocols de coordinació i intervenció.				
2.3.9	Definició del model de detecció i abordatge de les violències sexuals en infants i adolescents.				
2.3.10	Millora de la coordinació, la detecció i l'atenció a la mutilació genital femenina.				
2.4	Violències digitals				
2.4.1	Generar i difondre materials divulgatius que recopilin i facin accessible la normativa vigent, els recursos i els drets existents en relació amb les violències en línia.				
2.4.2	Desplegar un programa pilot sobre violències de gènere digitals en el marc del Programa de capacitat digital i democràtica de ciutat orientat a joves de 14 a 22 anys.				
2.4.3	Proporcionar formació i assessorament sobre violències digitals als i les professionals.				
2.4.4	Impulsar actuacions per fomentar l'autocura i l'empoderament tecnopolític.				
2.4.5	Proporcionar recursos tecnològics i digitals específics sobre com prevenir i defensar-se en cas d'agressió digital.				
2.4.6	Donar suport a la generació d'entorns digitals més segurs i de confiança.				
2.4.7	Dur a terme una jornada o trobada específica per visibilitzar l'agressivitat i l'assetjament digital i reflexionar-hi.				
2.4.8	Desenvolupament d'una campanya de sensibilització sobre les violències de gènere digitals.				

**Ajuntament
de Barcelona**